

Jaarrekening 2018

Enduris B.V.

Inhoudsopgave

Jaarrekening 2018

Geconsolideerde jaarrekening	3
Geconsolideerde winst- en verliesrekening	6
Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	7
Geconsolideerde balans per 31 december 2018 voor winstbestemming	8
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	9
Geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen	10
Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening	11
Enkelvoudige jaarrekening	40
Enkelvoudige winst- en verliesrekening	40
Enkelvoudige balans per 31 december 2018 voor winstbestemming	42
Toelichting op enkelvoudige jaarrekening	43
Overige gegevens	49
Statutaire bepalingen inzake de winstbestemming	50
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	51
Bijlagen	53
Verklaring ex artikel 18	54
Verklaring naleving gedragscode voor netbeheerders	55

Geconsolideerde jaarrekening

Inleiding

Enduris B.V. is onderdeel van de Stedin Groep met aan het hoofd Stedin Holding N.V. Binnen de Stedin Groep is Enduris eigenaar van de elektriciteits- en gasnetwerken in de provincie Zeeland. Vanuit die hoedanigheid is Enduris verantwoordelijk voor het uitvoeren van de gereguleerde activiteiten die staan in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet en die op een netbeheerder van toepassing zijn.

In hoofdlijnen betreft dit:

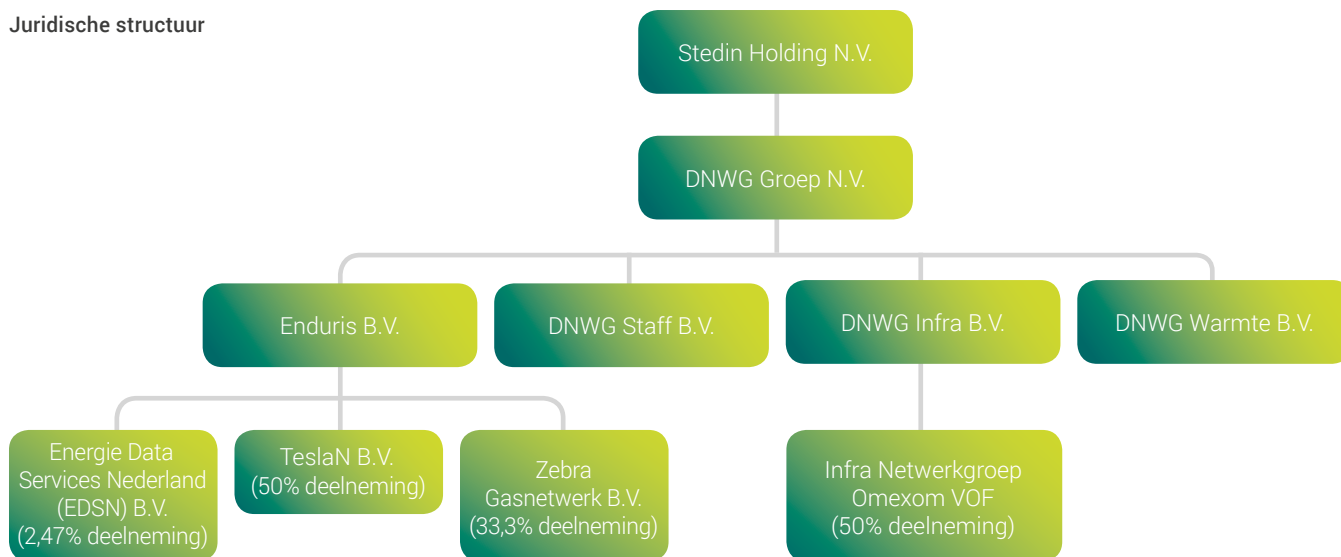
- het aanleggen, onderhouden, uitbreiden en vernieuwen van elektriciteits- en gasnetten inclusief het:
 - realiseren van aansluitingen;
 - het distribueren van elektriciteit en gas over deze netten;
 - het waarborgen van de veiligheid en betrouwbaarheid van de netten;
 - het faciliteren van de energiemarkt.

Enduris distribueert gas en elektriciteit naar ruim 200.000 klanten. Deze klanten zijn inwoners en bedrijven in de provincie Zeeland. Stedin Holding heeft de eigendom van alle aandelen Enduris. De jaarcijfers 2018 van Enduris zijn opgenomen in de geconsolideerde

jaarrekening van Stedin Holding N.V. als onderdeel van het jaarverslag van Stedin Groep 2018. Het jaarverslag van Stedin Groep is online gepubliceerd: www.stedingroep.nl/investor-relations. Stedin Holding N.V. heeft een aansprakelijkheidsverklaring afgegeven ten aanzien van de verplichtingen van Enduris. Uit hoofde van toepassing van artikel 2:403 BW is Enduris in principe vrijgesteld van de verplichting tot openbaarmaking van de jaarrekening in het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Uit het oogpunt van transparantie kiest Enduris ervoor haar jaarrekening toch te publiceren.

De juridische structuur van DNWG wijkt nadrukkelijk af van de operationele structuur. Dit hangt samen met de bijzondere positie van de netbeheerder en de hieraan gerelateerde strikte wetgeving. Enduris heeft vanaf mei 2015 een aandeel van 50% in een joint operation, te weten TeslaN B.V. In deze strategische samenwerking met TenneT TSO B.V. worden werkzaamheden op het gebied van het beheer, instandhouding en onderhoud en oplossing van storingen van hoogspanning, tussenspanning en complexe middenspanning in Zeeland gezamenlijk uitgevoerd.

Juridische structuur

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

(bedragen x 1.000 euro)

	Toelichting	2018	2017 na aanpassing*
Opbrengsten			
Netto omzet	7	120.758	108.713
Inkoopwaarde van de omzet	8	16.945	16.081
Operationele bruto marge		103.813	92.632
Overige bedrijfsopbrengsten	9	1.247	1.871
Brutomarge		105.060	94.503
Kosten			
Diensten van derden, materialen en andere externe kosten	10	46.753	41.320
Overige bedrijfskosten	11	7.963	7.486
Afschrijvingen	12	26.063	26.735
		80.779	75.541
Bedrijfsresultaat		24.281	18.962
Resultaat deelnemingen		954	-513
Operationeel resultaat		25.235	18.449
Saldo van de financiële baten en lasten	13	3.815	4.181
Resultaat vóór belasting		21.420	14.268
Vennootschapsbelasting	14	5.353	2.893
Resultaat in het jaar na belasting		16.067	11.375

* Zie IAS 8 - Aanpassingen als gevolg van verwerking desinvesteringen (pagina 11 tot en met 13) voor nadere informatie over deze aanpassing.

Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

(bedragen x 1.000 euro)

	2018	2017 na aanpassing*
Resultaat in het jaar na belasting gerealiseerd	16.067	11.375
Niet-gerealiseerde resultaten	-	-
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	16.067	11.375

* Zie IAS 8 - Aanpassingen als gevolg van verwerking desinvesteringen (pagina 11 tot en met 13) voor nadere informatie over deze aanpassing.

Geconsolideerde balans (voor bestemming van het resultaat)

(bedragen x 1.000 euro)

	Toelichting	31-12-2018	31-12-2017 na aanpassing*	01-01-2017 na aanpassing*
Activa				
Vaste activa				
Immateriële vaste activa	15	8.598	9.266	7.166
Materiële vaste activa	16	514.069	486.416	463.623
Financiële vaste activa	17			
- Deelnemingen		6.031	5.077	6.275
- Leningen u/g		1.365	1.076	647
- Uitgestelde belastingvorderingen		5.115	8.152	10.405
		535.178	509.987	488.116
Vlottende activa				
Onderhanden projecten voor derden	18	1.203	69	156
Debiteuren	19	13.226	12.169	7.643
Vorderingen op verbonden partijen	31	2.193	2.887	7.061
Liquide middelen	20	4.103	1.610	304
Overlopende activa		394	303	170
Belastingen		-	-	-
		21.119	17.038	15.334
Totaal		556.297	527.025	503.450
Passiva				
Eigen vermogen				
Groepsvermogen	21	265.598	249.531	238.156
Langlopende verplichtingen				
Voorzieningen	22	-	1.155	2.050
Leningen o/g	23	-	-	149.857
Leningen o/g groep	24/31	150.000	150.000	17.039
Vooruit ontvangen bijdragen van derden	25	88.039	79.541	71.512
		238.039	230.696	240.458
Kortlopende verplichtingen				
Handels crediteuren en overige schulden	26	3.580	3.885	3.526
Belastingen	27	3.868	3.178	5.340
Schulden aan verbonden partijen	31	37.432	35.430	11.244
Kortlopend gedeelte voorzieningen	22	1.971	1.263	3.251
Onderhanden projecten voor derden	28	1.591	237	-
Overige schulden en passiva	29	4.218	2.805	1.475
		52.660	46.798	24.836
Totaal		556.297	527.025	503.450

* Zie IAS 8 - Aanpassingen als gevolg van verwerking desinvesteringen (pagina 11 tot en met 13) voor nadere informatie over deze aanpassing.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(bedragen x 1.000 euro)

	2018	2017 na aanpassing*
Uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat	24.281	18.962
Afschrijvingen	26.063	26.735
Ontvangen vooruitontvangen omzet	10.759	11.206
Correctie vooruitontvangen omzet	-2.207	-1.877
Mutatie voorzieningen	-447	-2.883
Mutatie onderhanden projecten voor derden	220	324
Mutatie uitgestelde belastingvorderingen	3.037	2.253
Mutatie debiteuren	-1.057	-4.526
Mutatie crediteuren	-305	359
Mutatie vorderingen/schulden aan verbonden partijen	-1.046	12.351
Mutatie overige vorderingen/schulden	888	450
Uit bedrijfsactiviteiten	60.186	63.354
Kasstroom voortvloeiend uit financiële baten en lasten	-3.204	-5.753
Kasstroom voortvloeiend uit ontvangen dividenden deelnemingen	-	685
Kasstroom voortvloeiend uit winstbelastingen	-1.610	-3.922
Kasstroom uit operationele activiteiten	55.372	54.364
Uit investeringsactiviteiten		
Investerings en desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	-52.590	-52.629
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-52.590	-52.629
Uit financieringsactiviteiten		
Uitgekeerde dividenden		
Uitgifte nieuwe leningen u/g	-506	-564
Aflossing bestaande leningen u/g	217	135
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-289	-429
Kasstroomontwikkeling in het jaar	2.493	1.306
Saldo liquide middelen begin boekjaar	1.610	304
Saldo liquide middelen ultimo boekjaar	4.103	1.610

* Zie IAS 8 - Aanpassingen als gevolg van verwerking desinvesteringen (pagina 11 tot en met 13) voor nadere informatie over deze aanpassing.

Geconsolideerd mutatieoverzicht groepsvermogen

(bedragen x 1.000 euro)

	Gestort aandelen- kapitaal	Agio- reserve	Wettelijke reserves	Overige reserves	Onverdeelde winst	Totaal
Stand per 1 januari 2017	18	140.149	2.209	87.287	15.376	245.039
Impact verwerking desinvesteringen				-6.883		-6.883
Stand per 1 januari 2017 gecorrigeerd	18	140.149	2.209	80.404	15.376	238.156
Winstverdeling 2016	-	-	-	15.376	-15.376	-
Dividend uitkering	-	-	-	-	-	-
Resultaat deelneming	-	-	-513	513	-	-
Dividend uitkering deelneming	-	-	-685	685	-	-
Overige mutaties			28	-28		
Impact verwerking desinvesteringen					-1.078	-1.078
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	-	-	-	-	12.453	12.453
Stand per 31 december 2017	18	140.149	1.039	96.950	11.375	249.531
Winstverdeling 2017	-	-	-	11.375	-11.375	-
Dividend uitkering	-	-	-	-	-	-
Resultaat deelneming	-	-	954	-954	-	-
Dividend uitkering deelneming	-	-	-	-	-	-
Overige mutaties			51	-51		
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	-	-	-	-	16.067	16.067
Stand per 31 december 2018	18	140.149	2.044	107.320	16.067	265.598

De wettelijke reserve betreft de niet uitgekeerde winst uit deelneming ZEBRA en joint operation TeslaN.
Deze wettelijke reserve is niet vrij uitkeerbaar

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Grondslagen voor financiële verslaggeving

Algemeen

Enduris B.V. (KvK 22042932) maakt sinds 13 juni 2017 deel uit van de Stedin Groep en is opgericht op 22 oktober 1998. Per 9 juli 2002 is DELTA Netwerkbedrijf Gas B.V. (voorheen genoemd: DELTA Netwerkbedrijf B.V.) een juridische fusie aangegaan met DELTA Gas Grid B.V., waarna beide vennootschappen zijn opgegaan in Enduris B.V. (verder Enduris). Enduris is statutair gevestigd in Middelburg. De activiteiten zijn gehuisvest in Goes. De DNWG Groep N.V. (verder: DNWG) bezit per 26 april 2010 100% van de aandelen van Enduris. Enduris past artikel 2:403 BW toe en maakt gebruik van de vrijstelling om een bestuursverslag op te nemen in de jaarrekening alsmede van de vrijstelling ten aanzien van de deponering van de jaarrekening bij de Kamer van Koophandel. Stedin Holding heeft hiervoor de benodigde aansprakelijkheidsverklaring en instemmingsverklaring gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel.

De belangrijkste activiteit van Enduris is het realiseren van een veilige, betrouwbare en betaalbare energievoorziening. Dit doet Enduris enerzijds door het aanleggen, beheren en toekomstbestendig maken van de elektriciteits- en gasnetten en anderzijds door het faciliteren van de energiemarkt en het daartoe verrichten van alle taken welke in gevolge van artikel 16 lid 1 van de Elektricitwet 1998 en in de Gaswet op een netbeheerder, als bedoeld artikel 10 lid 3 van de Elektricitwet 1998 respectievelijk artikel 2 lid 1 van de Gaswet rusten, alsmede al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord, mits binnen de wettelijke voorschriften van de Elektricitwet 1998 respectievelijk Gaswet.

Enduris is actief in de provincie Zeeland. Enduris opereert naast de andere Nederlandse regionale netbeheerders in een gereguleerde markt. Iedere regionale netbeheerder is een monopolist binnen zijn verzorgingsgebied. Regulering houdt in dat de taken die de netbeheerder uitvoert bij wet bepaald zijn en de tarieven bepaald worden door de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Het reguleringsmodel stimuleert netbeheerders door middel van een maatstafmodel zo goed (efficiënt en kwalitatief) mogelijk te presteren.

De geconsolideerde jaarrekening van Enduris bevat de geconsolideerde winst-en-verliesrekening, de geconsolideerde balans, het geconsolideerd kasstroomoverzicht, het geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen en de toelichtingen. Tenzij anders vermeld, zijn alle in deze jaarrekening opgenomen bedragen in duizenden euro.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) per 31 december 2018 zoals goedgekeurd door de Europese Commissie

en Titel 9 BW2. De financiële gegevens van de onderneming zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stedin Holding N.V., die is gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam.

De eenvoudige winst-en-verliesrekening wordt op grond van artikel 402 Titel 9 Boek 2 BW in beknopte vorm weergegeven.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld door de bestuurder van Enduris. De jaarrekening 2018 is ondertekend door de bestuurder van de vennootschap. Ondertekening door de bestuurder geldt tevens als vaststelling door de enig aandeelhouder, Stedin Holding N.V.

Voor de uitoefening van haar taken maakt Enduris gedeeltelijk gebruik van de diensten van andere entiteiten die onderdeel vormen van DNWG. Deze dienstverlening is vastgelegd in dienstverleningsovereenkomsten en jaaropdrachten. Op grond van artikel 43, lid 6 Elektricitwet 1998 en artikel 32 lid 7 Gaswet dient Enduris het aantal overeenkomsten per entiteit te vermelden voor zover deze een bedrag van € 4,5 mln. te boven gaan. Voor wat betreft het jaar 2018 zijn dergelijke overeenkomsten afgesloten met de volgende entiteiten: DNWG Infra B.V. (1) en DNWG Staff B.V. (1). Voor de hoogte van de bedragen van deze overeenkomsten kan de toelichting op de geconsolideerde balans geraadpleegd worden (31. Transacties met verbonden partijen).

IAS 8 - Aanpassingen als gevolg van verwerking desinvesteringen

Tot en met het jaar 2017 werden geen desinvesteringen verantwoord omdat de omvang daarvan niet op betrouwbare wijze kon worden vastgesteld en de veronderstelling was dat de boekwaardes van gedesinvesteerde activa veelal beperkt was. Na overname door Stedin heeft harmonisatie van accounting en processen met Stedin plaatsgevonden, waarbij de methode die Stedin toepaste voor het bepalen van de desinvesteringen ook bij Enduris is geïmplementeerd. Uit deze analyses is gebleken dat de cumulatieve boekwaarde van de aldus geïdentificeerde desinvesteringen t/m 31-12-2017 circa € 10,6 mln. bedroeg. Dit bedrag is in kwantitatieve zin materieel. Enduris is echter van mening dat in kwalitatieve zin geen sprake van invloed op de oordeelsvorming van de gebruikers van deze jaarrekening. Hiertoe is een stakeholderanalyse gedaan waarin zowel de aandeelhouder, toezichthouder ACM, financiers als klanten als belanghebbenden zijn geïdentificeerd. De aandeelhouders hebben een beperkt voordeel gehad middels op resultaat gebaseerde dividenduitkeringen naar aanleiding van het niet verwerken van de desinvesteringen in de jaarrekening van Enduris. Desinvesteringen hebben geen invloed

op de maatstafregulering in Nederland en derhalve is het onwaarschijnlijk dat het niet verwerken van de desinvesteringen invloed heeft gehad op de besluitvorming van de ACM. Enduris heeft altijd ruimschoots voldaan aan de ratio's en het is onwaarschijnlijk dat de besluitvorming van de financiers als gevolg van desinvesteringen zijn beïnvloed. De desinvesteringen hebben geen invloed gehad op de sectorkosten (en maatstafregulering) en derhalve geen effect gehad op de prijzen voor de klanten. Niettemin heeft de directie besloten om te verwerken conform IAS 8, met aanpassing van de vergelijkende cijfers (retrospectief) om zodoende duidelijkheid en transparantie hieromtrent te optimaliseren. Voor het berekenen van de desinvesteringen voor zowel netten als klantmeters wordt gebruik gemaakt van de bekende activeringsprijzen per jaar. Voor zover de informatie niet meer beschikbaar is, worden prijzen terugerekend op basis van de CBS prijsindex cijfers. Verder is onder meer gebruikgemaakt van gegevens uit technische systemen zoals het geografisch informatie systeem (GIS). In het GIS wordt onder andere informatie bijgehouden van verwijderde elektriciteitskabels, elektriciteit stations, transformatoren, gasleidingen en gasstations. Geregistreerde informatie betreft: het jaar van verwijdering, het jaar van ingebruikname/bouwjaar, type kabel, spanningsniveau, drukniveau, soort station/soort behuizing, lengte in meters, aantallen en de postcode. De informatie geeft inzicht in de hoeveelheid (aantallen en lengtes) verwijderde activa en is de basis voor het verwerken van de desinvesteringen. Aan de hand van de prijzen en hoeveelheden is de oorspronkelijke aanschafwaarde van de desinvesteringen bepaald. Aan de hand van de omschrijving in combinatie met activaklasse/toerekengroep en het activeringsjaar zijn de juiste actiefnummers geselecteerd in het financiële systeem om te desinvesteren en de data in het technische systeem te koppelen met het financiële systeem. Benadrukt wordt dat de gehanteerde methode bijdraagt aan betere verslaggeving, maar dat de methodiek, mede gezien het feit dat de beschikbare informatie om alle desinvesteringen betrouwbaar te kunnen duiden, alsmede de financiële omvang ervan betrouwbaar te kunnen kwantificeren, zijn beperkingen kent. Hierdoor is sprake van een (resterende) onzekerheid met betrekking tot de vraag of de verantwoorde desinvesteringen volledig zijn. Echter, aangezien deze desinvesteringen niet op een betrouwbare wijze kunnen worden bepaald, kunnen deze niet worden verwerkt. Deze onzekerheid zit in de balanspost materiële vaste activa, categorieën "Machines en installaties" (boekwaarde ultimo 2018 EUR 538 miljoen) en "Bijdragen van derden" (boekwaarde ultimo 2018 EUR 89 miljoen).

De balans per 1 januari 2017 is als volgt aangepast:

(bedragen x 1.000 euro)

	Jaarrekening 2016	Impact aanpassing (IAS8)	Jaarrekening 2016 aangepast
Activa			
Materiele vaste activa	472.801	-9.178	463.623
Uitgestelde belastingvorderingen	9.758	647	10.405
Passiva			
Eigen vermogen	245.039	-6.883	238.156
Schulden aan verbonden partijen	12.892	-1.648	11.244

De balans per 31 december 2017 is als volgt aangepast:

(bedragen x 1.000 euro)

	Jaarrekening 2017	Impact aanpassing (IAS8)	Jaarrekening 2017 aangepast
Activa			
Materiele vaste activa	497.031	-10.615	486.416
Uitgestelde belastingvorderingen	7.414	738	8.152
Vordering op verbonden partijen	971	1.916	2.887
Passiva			
Eigen Vermogen	257.492	-7.961	249.531

De winst- en verliesrekening over het jaar 2017 is als volgt aangepast:

(bedragen x 1.000 euro)

	Jaarrekening 2017	Impact aanpassing (IAS8)	Jaarrekening 2017 aangepast
Kosten			
Afschrijvingen	25.298	1.437	26.735
Resultaat voor belasting	15.705	-1.437	14.268
Resultaat na belasting	12.453	-1.078	11.375

1. International Financial Reporting Standards (IFRS)

De geconsolideerde jaarrekening van Enduris is opgesteld in overeenstemming met de per 31 december 2018 geldende IFRS zoals goedgekeurd door de Europese Unie (EU) en de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW. IFRS omvat zowel de IFRS-standaarden als de International Accounting Standards van de International Accounting Standards Board (IASB) en de interpretaties van IFRS- en IAS-standaarden van respectievelijk de IFRS Interpretations Committee (IFRIC) en het Standing Interpretations Committee (SIC). De geconsolideerde jaarrekening is met toepassing van het continuïteits- en het toerekeningsbeginsel opgesteld. Enduris heeft per ultimo 2018 een negatief werkkapitaal van circa 31 miljoen. Het management ziet echter geen onzekerheid ten aanzien van de continuïteit, omdat Stedin holding een 403-verklaring heeft afgegeven.

1.1 Gewijzigde IFRS-standaarden en interpretaties

De volgende wijzigingen in bestaande IFRS-standaarden die door de Europese Commissie zijn goedgekeurd met ingang van het boekjaar 2018, zijn relevant voor Enduris en zijn toegepast bij het opstellen van deze jaarrekening:

1.1.1 Jaarlijkse verbeteringen van IFRS - cyclus 2015-2017

Jaarlijkse verbeteringen van IFRS - cyclus 2015-2017, van toepassing per 1 januari 2019 (IFRS 3 en IFRS 11, IAS 12 en IAS 23) met verbeteringen van de standaarden en interpretaties heeft als doel inconsistenties weg te nemen en teksten te verduidelijken. De verbeteringen hebben geen invloed op het vermogen, resultaat en toelichting van Enduris. Het betreffen de volgende verbeteringen:

- IFRS 3 en IFRS 11. Het amendement van IFRS 3 verduidelijkt dat wanneer een entiteit zeggenschap verkrijgt in een onderneming die is gekwalificeerd als joint operation, ze de eerder gehouden belangen in die onderneming herwaardeert. De amendementen van IFRS 11 verduidelijken dat wanneer een entiteit gezamenlijke zeggenschap verkrijgt in een onderneming, die is gekwalificeerd als joint operation, zij eerder gehouden belangen in die onderneming niet herwaardeert.
- IAS 12 Income Taxes. Dit amendement verduidelijkt dat de vereisten om de belastingeffecten van dividenden wanneer de transacties of gebeurtenissen zijn onderkent hebben geleid toewijsbare winsten van toepassing zijn op alle belastingeffecten van dividenden.
- IAS 23. Het amendement verduidelijkt dat indien er sprake is van een openstaande lening nadat het daaraan verwante actief gereed is voor haar voorgenomen gebruik of verkoop, die lening onderdeel wordt van de eigen leningen bij het berekenen van het activeringspercentage van die leningen.

1.1.2 IAS 28 '28 Long-term interests in associates and joint-ventures'

Wijzigingen IAS 28 Long-term interests in associates and joint ventures: dit initiatief verduidelijkt dat de uitzondering in IFRS 9 alleen van toepassing is op belangen waarbij de onderneming haar belangen verwerkt volgens de equity methode. Een onderneming past IFRS 9 toe voor andere belangen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures, inclusief lange termijn belangen waarvoor de equity

methode niet wordt toegepast en die, in de kern onderdeel uitmaken van de netto-investering in die deelnemingen en joint ventures.

1.1.3 IFRS 9 'Financial Instruments'

IFRS 9 'Financial Instruments': deze standaard stelt een alomvattend kader voor de classificatie, presentatie, opname en waardering voor alle financiële activa en financiële verplichtingen en vervangt de bestaande regelgeving in IAS 39 'Financial Instruments: Recognition and Measurement'. De standaard bevat onder andere gewijzigde bepalingen voor de classificatie van financiële activa en verplichtingen die meer aansluiten bij het ondernemingsmodel en voor bijzondere waardeverminderingen van financiële activa op basis van een 'expected loss' model in plaats van een 'incurred loss'-model. De gewijzigde bepalingen voor classificatie van financiële activa en verplichtingen leiden niet tot een andere waardering voor Enduris. Enduris maakt gebruik van de overgangsbepalingen om classificatie en waardering vanaf 1 januari 2018 toe te passen en vergelijkende cijfers niet aan te passen. De effecten van de invoering en toepassing van IFRS 9 zijn opgenomen in toelichting 1.2.2 Gevolgen invoering nieuwe IFRS Standaarden.

1.1.4 IFRS 15 'Revenue from Contracts with Customers' Algemeen

Vanaf 1 januari 2018 past Enduris IFRS 15 'Revenue from Contracts with Customers' toe. In IFRS 15 wordt een vijfstappenmodel geïntroduceerd voor de verwerking van omzet uit contracten met klanten. Het startpunt is de beoordeling of sprake is van een contract met een klant en welke separate prestatieverplichtingen kunnen worden geïdentificeerd. Vervolgens dient de transactieprijs te worden bepaald en gealloceerd aan elke separate prestatieverplichting. De opbrengst dient te worden verantwoord op het moment dat Enduris een prestatieverplichting vervult en de klant de beschikkingsmacht heeft verkregen over de betreffende activa dan wel de bijhorende diensten zijn geleverd. Opbrengsten die resulteren uit contracten met klanten worden als netto-omzet in de winst-en-verliesrekening gepresenteerd.

Alle overige opbrengsten worden als overige baten verantwoord. Afhankelijk van de situatie en het contract met de afnemer kunnen de opbrengsten op schattingen zijn gebaseerd. De opbrengsten worden grotendeels maandelijks gefactureerd. De opbrengsten hebben geen significante financieringscomponent. Betaling vindt in principe plaats binnen de reguliere betalingstermijnen van Enduris. De effecten van de invoering en toepassing van IFRS 15 zijn opgenomen in toelichting 1.2.1 Gevolgen invoering nieuwe IFRS Standaarden.

Gereguleerde diensten

De gereguleerde diensten zijnde aansluit-, transport- en meetdiensten van de netbeheeractiviteiten vallen onder het reguleringskader van de Nederlandse toezichthouder van energiedienstverlening, de Autoriteit Consument en Markt (ACM).

Contracten met klanten voor deze diensten worden voor onbepaalde tijd aangegaan en bij aanvang van het contract betaalt de klant een investeringsbijdrage, vervolgens betaalt de klant periodieke vergoedingen voor de dienstverlening en/of periodieke vergoedingen voor het

geleverde transport van elektriciteit en gas via het netwerk. De klant ontvangt en consumeert simultaan alle voordelen van de prestatie die Enduris gedurende de periode levert. Derhalve vindt de opbrengstverantwoording gespreid over het jaar plaats. Afhankelijk van de dienst worden de opbrengsten lineair of op basis van het getransporteerde volume verantwoord gedurende het jaar. De klantbijdragen voor aansluitkosten en bijdragen voor reconstructies worden als vooruitontvangen bedragen gepassiveerd op de balans en kwalificeren als contractverplichtingen. Deze vooruitontvangen bedragen vallen vrij in de overige opbrengsten in de periode waarop zij betrekking hebben.

Commerciële diensten

Enduris maakt gebruik van de praktische vrijstelling om voor de verwerking van contracten inzake commerciële diensten (met name meet- en transformatordiensten) de portefeuille benadering toe te passen. Contracten met klanten voor commerciële diensten worden voor onbepaalde tijd aangegaan waarbij de klanten periodieke vergoedingen betalen voor de dienstverlening.

Deze dienstverlening betreffen prestatieverplichtingen die over een periode worden vervuld. De opbrengsten worden verantwoord in de periode dat de klant de dienst afneemt. Het saldo van de nog te factureren of vooruitgefactureerde bedragen ten opzichte van de waarde van de door Enduris vervulde prestatieverplichtingen (contractactiva respectievelijk contractverplichtingen) worden verantwoord onder de overige vorderingen respectievelijk schulden.

1.1.5 Nieuwe IFRS-standaarden en interpretaties die op latere boekjaren betrekking hebben

De volgende nieuwe IFRS-standaarden die door de Europese Commissie zijn goedgekeurd maar nog niet verplicht van toepassing zijn in 2018, zijn relevant voor Enduris en worden toegepast vanaf 1 januari 2019:

IFRS 16 'Leases'

IFRS 16 'Leases' wijzigt de wijze waarop leaseovereenkomsten worden gepresenteerd in de jaarrekening. Enduris implementeert de nieuwe standaard per 1 januari 2019. Enduris verwacht leaseovereenkomsten op de balans te presenteren, waarbij het onder meer gaat om een huurcontract van een gebouw die in deze jaarrekening vermeld staan in noot 31 'Niet uit de balans blijken rechten en verplichtingen'. Enduris verwacht de volgende impact bij transitie naar IFRS 16:

- activa en passiva zullen toenemen als gevolg van het op de balans opnemen van "right-of-use assets" en de daaraan gerelateerde leaseverplichtingen;
- de operationele winst, operationele kasstroom, afschrijvingen en interestlasten stijgen en de financieringskasstroom daalt door de andere presentatie van leasekosten en betalingen;
- er worden geen wijzigingen verwacht in het businessmodel ten aanzien van lease of koop beslissingen van activa;

Enduris zal de eenvoudige transitie methode hanteren waarbij een eventueel effect op het vermogen per 1 januari 2019 zal worden verantwoord. De vergelijkende cijfers over 2018 zullen niet worden aangepast. Enduris past ook andere vrijstellingen toe, zoals het blijven beschouwen van kortlopende leasecontracten en lease-

contracten van beperkte waarde als operationele kosten. Enduris verwacht dat de verwerking van leases die Enduris als lessee heeft niet significant zullen wijzigen. Enduris rondt haar analyses, waaruit de definitieve impact van bovenstaande punten zal blijken, in 2019 af.

IFRIC 23 'Uncertainty over Income Tax Treatments'

De nieuwe interpretatie van IFRIC 23 heeft betrekking op onzekere belastingposities onder IAS 12. In deze interpretatie worden de volgende punten geadresseerd:

- het collectief behandelen van fiscale posities;
- aannames inzake onderzoek van de Belastingdienst;
- de bepaling van belastbare winst of verlies, grondslagen, verrekenbare fiscale verliezen en belastingtarieven;
- het effect van veranderingen in feiten en omstandigheden.

Deze interpretatie treedt in werking per 1 januari 2019. De mogelijke gevolgen voor de jaarrekening worden nog door Enduris onderzocht.

1.2 Gevolgen invoering nieuwe IFRS Standaarden

1.2.1 IFRS 15 'Revenue from Contracts with Customers'

- Impact op de opname, waardering en presentatie van contracten met klanten

Vanaf 1 januari 2018 past Enduris IFRS 15 toe. De invoering van de nieuwe standaard is geeffectueerd overeenkomstig de aangepaste retrospectieve methode. Onder deze methode heeft Enduris alle op 1 januari 2018 lopende contracten met klanten beoordeeld. Op grond van deze beoordeling heeft Enduris geconcludeerd dat de invoering van de standaard geen aanleiding geeft tot aanpassing van het groepsvermogen per 1 januari 2018. De belangrijkste grondslag voor de conclusie is gelegen in het feit dat de allocatie van de transactieprijs aan de diverse onderkende prestatieverplichtingen niet wezenlijk afwijkt van de relatief zelfstandige verkoopprijzen van de onderkende prestatieverplichtingen. Dit onder meer door het ontbreken van gebundelde goederen en diensten in combinatie met kortingen en/of significante financieringselementen. Daar komt bij dat de opbrengstverantwoording in belangrijke mate over een periode plaatsvindt. Tegelijkertijd blijft de waardering en presentatie van de contractactiva en -verplichtingen ongewijzigd. De presentatie van de opbrengsten blijft ongewijzigd met uitzondering van de realisatie van de vooruitontvangen bijdragen aansluitkosten en de op basis van wettelijke regelingen aan klanten verschuldigde tegemoetkomingen.

Tot en met 2017 is de realisatie van de vooruitontvangen bijdragen aansluitkosten gepresenteerd onder de overige baten (2017: € 2,1 mln.). Verder worden op basis van wettelijke regelingen, aan klanten verschuldigde tegemoetkomingen bij storingen in het transport van elektriciteit en gas gecorrigeerd op de netto-omzet in 2018. Deze tegemoetkomingen werden in 2017 onder de overige bedrijfskosten verantwoord (nihil). De vergelijkende cijfers zijn aangepast.

De incrementele kosten verbonden aan het sluiten van overeenkomsten met contractanten zijn minimaal en worden derhalve niet geactiveerd. Nadere toelichtingen op de contractactiva- en verplichtingen per ultimo 2018 zijn opgenomen onder 19 debiteuren respectievelijk 28. Handels crediteuren en overige schulden.

1.2.2. IFRS 9 'Financial Instruments' – Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Classificatie en waardering

Vanaf 1 januari 2018 past Enduris IFRS 9 toe. De invoering van de standaard geen aanleiding geeft tot aanpassing van het groepsvermogen per 1 januari 2018 en de vergelijkende cijfers over 2017 zijn niet aangepast. De belangrijkste effecten van de invoering van IFRS 9 zijn als volgt:

Balanspost	x 1000 euro	Classificatie en waardering volgens IFRS 9	Classificatie en waardering volgens IAS 39
Leningen u/g	1.076	Financieel actief/geamortiseerde kostprijs	Leningen en vorderingen/geamortiseerde kostprijs
Debiteuren	12.169	Financieel actief/geamortiseerde kostprijs	Leningen en vorderingen/geamortiseerde kostprijs
Vorderingen op verbonden partijen	-	Financieel actief/geamortiseerde kostprijs	Leningen en vorderingen/geamortiseerde kostprijs
Handels crediteuren en overige schulden	3.885	Schuldinstrument/geamortiseerde kostprijs	Leningen en vorderingen/geamortiseerde kostprijs
Schulden aan verbonden partijen	33.514	Schuldinstrument/geamortiseerde kostprijs	Leningen en vorderingen/geamortiseerde kostprijs
Leningen o/g groep	150.000	Schuldinstrument/geamortiseerde kostprijs	Leningen en vorderingen/geamortiseerde kostprijs

De debiteuren, vorderingen op verbonden partijen en leningen u/g worden allen aangehouden om over de looptijd de hoofdsom, en eventueel verschuldigde rente, te ontvangen. De handelscrediteuren, schulden aan verbonden partijen en leningen o/g groep worden allen aangehouden om over de looptijd de hoofdsom, en eventueel verschuldigde rente, te betalen. Derhalve blijven onder IFRS 9 deze vorderingen gewaardeerd op kostprijs. De invoering van IFRS 9 heeft geen invloed op de waardering van de handelscrediteuren en rentedragende verplichtingen.

Bijzondere waardevermindering van vorderingen

IFRS 9 bevat een "expected loss" model voor bijzondere waardeverminderingen van financiële activa. Bij het ontstaan van het financiële actief wordt onder dit model een waardevermindering opgenomen op basis van de kredietkenmerken en toekomstverwachtingen voor het kredietrisico. De waardeverminderingen in IAS 39 vonden plaats op basis van een "incurred loss" model waarbij waardeverminderingen worden verantwoord zodra een indicatie hiertoe is vastgesteld. Enduris heeft een analyse uitgevoerd voor de overgang naar het "expected loss" model waaruit blijkt dat de omvang van de bestaande voorziening voor bijzondere waardeverminderingen van financiële activa niet significant wijzigt.

2. Algemene grondslagen

2.1 Schattingen en veronderstellingen

Het opstellen van een jaarrekening brengt met zich mee dat gebruik wordt gemaakt van schattingen en veronderstellingen die zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en op factoren die naar het oordeel van het management aanvaardbaar zijn. Deze schattingen en veronderstellingen hebben invloed op de jaarrekeninggegevens en kunnen afwijken van de werkelijke gegevens. De effecten van schattingswijzigingen worden verwerkt in de winst- en verliesrekening. Schattingswijzigingen kunnen eveneens leiden tot wijzigingen in activa en verplichtingen of in een component van het eigen vermogen. Dergelijke schattingswijzigingen worden

verwerkt in de periode waarin een dergelijke schattingswijziging heeft plaatsgevonden door de boekwaarde van het betreffende actief, verplichting of component van het eigen vermogen te wijzigen. Bij de toelichtingen van de balans en winst- en verliesrekening zijn eventuele bijzonderheden met betrekking tot schattingen en veronderstellingen apart vermeld.

IAS 8 – schattingswijzigingen afschrijvingstermijnen

In 2018 is er sprake van een schattingswijziging voor de afschrijvingen van de gasaansluitleidingen. Oorzaak van deze schattingswijziging is de politieke discussie dat Nederland in de toekomst niet of slechts nog beperkt gebruik moet gaan maken van gas als energiebron. Enduris heeft naar aanleiding hiervan besloten de afschrijvingsduur van de op 1-1-2018 aanwezige gasaansluitingen te maximeren op 25 jaar. Sinds 1 juli 2018 is de Wet Voortgang Energietransitie (Wet tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en van de Gaswet, hierna: Wet Vet) van kracht. Bij deze wet is bepaald dat de gasaansluitplicht voor nieuwbouw vervalt. Dit betekent dat vanaf 1 juli 2018 projectontwikkelaars, aannemers en gemeenten rekening moeten houden met het feit dat nieuw te bouwen bouwwerken niet meer mogen worden aangesloten op het gasnet. Een uitzondering op gasloos bouwen is mogelijk, maar is aan voorwaarden onderhevig. Naar verwachting zal vanwege deze wet en de energietransitie de economische levensduur van de gasaansluitingen worden verkort. Als gevolg van het verkorten van de afschrijvingsduur zijn de afschrijvingen circa € 0,95 mln. hoger.

2.2 Bijzondere waardevermindering van activa

Gedurende het verslagjaar wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn voor een bijzondere waardevermindering van activa. Indien dit het geval is, wordt een schatting gemaakt van de realiseerbare waarde van het actief. Voor de activa is de realiseerbare waarde gelijk aan de hoogste van de reële waarde minus verkoopkosten (fair value less costs to sell) of de bedrijfswaarde (value in use). De bedrijfswaarde wordt bepaald door de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen. Voor de discontering van de kasstromen wordt gebruik gemaakt van een discontovoet vóór

belastingen, die zowel de actuele marktrente, als de specifieke risico's met betrekking tot het actief weergeeft. Ten aanzien van verantwoorde goodwill wordt jaarlijks een impairment berekening opgemaakt. Een bijzondere waardevermindering wordt verwerkt indien de boekwaarde van een actief of de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort, hoger is dan de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen van aan kasstroom genererende eenheden toegewezen activa worden eerst in mindering gebracht op de boekwaarde van eventueel aan kasstroom genererende eenheden (of groepen van eenheden), toegerekende goodwill en vervolgens naar rato in mindering gebracht op de boekwaarde van de overige activa van de eenheid (groep van eenheden). De betreffende activa worden niet lager gewaardeerd dan de eigen (individuele) realiseerbare waarde. Een bijzondere waardevermindering wordt eventueel teruggedenomen indien vastgesteld wordt dat de uitgangspunten zijn veranderd op basis waarvan in het verleden de realiseerbare waarde is bepaald. Een bijzondere waardevermindering wordt alleen teruggedenomen voor zover de resterende boekwaarde van het actief niet hoger is dan de boekwaarde die zou zijn bepaald, na aftrek van afschrijvingen, in de veronderstelling dat geen bijzondere waardevermindering had plaatsgevonden. In 2018 heeft geen bijzondere waardevermindering plaatsgevonden.

2.3 Financiële instrumenten

Renterisico

Renterisico is het risico dat wordt gelopen bij waardeveranderingen in financiële instrumenten als gevolg van een renteverandering in de markt. Het renterisico wordt beheerst door de Treasury-afdeling vanuit Stedin.

Debiteurenrisico

Debiteurenrisico is het risico dat een debiteur een vordering niet zal voldoen. Maatregelen die worden toegepast om het debiteurenrisico te beperken zijn:

- een actief incassobeleid;
- het gebruik van kredietlimieten, of bankgaranties voor zakelijke partijen;
- de inzet van incassobureaus en differentiatie in incassomethoden voor actuele en historische klanten.

Bij het niet voldoen aan de verplichtingen kan besloten worden om partijen af te sluiten van zowel het elektriciteits- als het gasnet.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico omvat het risico dat Enduris niet in staat is om de benodigde financiële middelen te verkrijgen om tijdig aan haar verplichtingen te voldoen. In verband hiermee beoordeelt Enduris regelmatig de verwachte kasstromen over een periode van een aantal jaren. Deze kasstromen omvatten onder meer operationele kasstromen, rentebetalingen en aflossingen van schulden, vervangingsinvesteringen en de consequenties van wijzigingen in de kredietwaardigheid van Enduris. Het doel is te allen tijde voldoende middelen ter beschikking te hebben om in de liquiditeitsbehoefte te kunnen voorzien. Om te voorkomen dat Enduris niet in staat is te voldoen aan haar financiële verplichtingen wordt groot belang gehecht aan het beheersen van alle hiervoor vermelde risico's.

3. Grondslagen voor de consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat Enduris B.V., het proportionele deel van haar joint operations, alsmede geassocieerde deelnemingen en overige deelnemingen.

3.1 Joint operations

Joint operations zijn ondernemingen voor samenwerkingsverbanden, waarvoor contractueel met een of meerdere partijen is overeengekomen, dat zij gezamenlijke beslissende zeggenschap hebben over die onderneming. Volgens IFRS 10 wordt zeggenschap uitgeoefend als de investeerder blootgesteld is aan of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van zijn betrokkenheid bij de deelneming en over de mogelijkheid beschikt deze opbrengsten via zijn macht over de deelneming te beïnvloeden. Bij de bepaling of er sprake is van zeggenschap worden de bestaande en potentiële stemrechten, die op balansdatum uitoefenbaar of converteerbaar zijn, meegewogen. Daarnaast wordt hierbij beoordeeld in hoeverre andere overeenkomsten aanwezig zijn die Enduris B.V. de mogelijkheid bieden het operationele en financiële beleid te bepalen.

Hierbij wordt onder een joint operation ('gezamenlijke bedrijfsactiviteit') verstaan, een gezamenlijke overeenkomst waarbij de partijen die gezamenlijke zeggenschap over de overeenkomst hebben, recht hebben op de activa en aansprakelijk zijn voor de verplichtingen die verband houden met de overeenkomst.

Alleen het aandeel van Enduris in activa, verplichtingen, baten en lasten in joint operations worden geconsolideerd op basis van de waarderingsgrondslagen van Enduris. Joint operations worden op basis van de partiële methode opgenomen volgens de waarderingsgrondslagen van Enduris. Belangen in joint operations worden opgenomen vanaf de datum dat gezamenlijke zeggenschap is verkregen tot het moment dat die gezamenlijke zeggenschap niet meer bestaat.

3.2 Geassocieerde deelnemingen

Een geassocieerde deelneming is een onderneming waarop invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het financiële en operationele beleid, maar waarbij geen beslissende zeggenschap aanwezig is. Volgens IFRS 10 wordt zeggenschap uitgeoefend als de investeerder blootgesteld is aan of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van zijn betrokkenheid bij de deelneming en over de mogelijkheid beschikt deze opbrengsten via zijn macht over de deelneming te beïnvloeden. Bij de bepaling of er sprake is van zeggenschap worden de bestaande en potentiële stemrechten, die op balansdatum uitoefenbaar of converteerbaar zijn, meegewogen. Daarnaast wordt hierbij beoordeeld in hoeverre andere overeenkomsten aanwezig zijn die Enduris B.V. de mogelijkheid bieden het operationele en financiële beleid te bepalen. De deelnemingen waarin Enduris een belang van 20% of meer heeft, zijn opgenomen op basis van de equity methode. Hierbij vindt eerste opname plaats tegen geamortiseerde kostprijs waarbij de boekwaarde wordt aangepast met het aandeel in het resultaat. Ontvangen dividenden worden op de

boekwaarde in mindering gebracht. Geassocieerde deelnemingen worden opgenomen vanaf het moment dat invloed van betekenis is verworven tot het moment dat die invloed niet meer bestaat. Eventuele rechtstreekse eigen vermogen mutaties worden bij Enduris evenzo verwerkt. Waarestijgingen van deelnemingen waarvan Enduris uitkering niet kan afdwingen, worden onder de wettelijke reserve verantwoord. Onder overige deelnemingen worden ook de deelnemingen geclassificeerd waarin Enduris een belang heeft dat kleiner is dan 20%. Deze deelneming zijn gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

4. Grondslagen voor waardering

4.1. Algemeen

Hierna worden de belangrijkste grondslagen voor waardering en resultaatbepaling samengevat die zijn gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2018 van Enduris. De waarderingsgrondslagen in deze jaarrekening zijn consistent met de waarderingsgrondslagen toegepast in de jaarrekening 2017, met uitzondering van invloeden van nieuw toegepaste en gewijzigde standaarden, zoals vermeld in toelichting 1.1 International Financial Reporting Standards (IFRS) en de wijze van de verwerking van desinvesteringen. Nadere toelichting is opgenomen onder de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.

4.2 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa hebben betrekking op geactiveerde software en gebruikersrechten. De geactiveerde software zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs onder aftrek van afschrijvingen. Zij worden over een periode van vijf jaar lineair afgeschreven. De resterende levensduur wordt jaarlijks beoordeeld. Eventuele aanpassingen worden prospectief verwerkt. De geactiveerde gebruikersrechten zijn eveneens gewaardeerd tegen historische kostprijs. Zij worden over een periode van 40 jaar lineair afgeschreven.

4.3 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs onder aftrek van gecumuleerde lineaire afschrijvingen op basis van geschatte levensduur, welke op technisch-economische maatstaven wordt bepaald, rekening houdend met een geschatte restwaarde en onder aftrek van (eventuele) gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen. Als een actief uit meerdere componenten met verschillende afschrijvingstermijnen en restwaarden bestaat, worden deze componenten afzonderlijk verantwoord. De geschatte levensduur wordt jaarlijks beoordeeld; indien op basis van impairment berekeningen sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt de waardering aangepast. De materiële vaste activa in aanbouw zijn in de balans opgenomen tegen de per balansdatum daaraan bestede kosten van materiaal en diensten, kosten van directe manuren en de direct toerekenbare overheadkosten.

4.4 Leningen uitgeleend geld (leningen u/g)

De leningen u/g worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

4.5 Uitgestelde belastingvorderingen

Uitgestelde belastingen worden toegepast op de relevante verschillen die bestaan tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van activa en verplichtingen. Uitgestelde belastingen worden gewaardeerd op basis van de belastingtarieven die naar verwachting van kracht zullen zijn wanneer de vordering wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld uitgaande van de geldende belastingwetgeving en -tarieven. Uitgestelde belastingen worden opgenomen tegen nominale waarde. Uitgestelde belastingvorderingen worden slechts opgenomen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat voldoende fiscale winst en/of andere tijdelijke verschillen aanwezig zijn waarmee de uitgestelde belastingvordering verrekend kan worden.

4.6 Onderhanden projecten voor derden

De post onderhanden projecten in opdracht van derden bestaat uit het saldo van gerealiseerde projectkosten, toegerekende winst, en indien van toepassing, verwerkte verliezen en reeds gedeclareerde termijnen. Onderhanden projecten worden afzonderlijk in de balans onder vlottende activa gepresenteerd. Indien het een creditstand vertoont worden deze gepresenteerd onder de kortlopende schulden.

4.7 Vorderingen

Vorderingen op debiteuren en vorderingen op verbonden partijen worden de eerste maal gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen ter zake van eventuele oninbaarheid. Bijzondere waardevermindervingsverliezen worden in het resultaat verwerkt, indien objectief is vast te stellen dat bedragen oninbaar zijn.

4.8 Liquide middelen

Onder de liquide middelen worden niet alleen de geldmiddelen opgenomen, maar ook kasequivalenten, die zonder materieel risico van waardeverandering in liquide middelen kunnen worden omgezet. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

4.9 Leningen opgenomen geld (leningen o/g en leningen o/g groep)

De leningen o/g worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs met behulp van de effectieve rentemethode. De binnen een jaar vervallende aflossingsverplichtingen op langlopende verplichtingen worden opgenomen onder de kortlopende verplichtingen.

4.10 Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare feitelijke verplichtingen welke samenhangen met de bedrijfsactiviteiten. De voorziening administratieve netverliezen betreft de mogelijke claims van marktpartijen als gevolg van allocatie-, reconciliatie-, en meetfouten in het allocatie- en reconciliatieproces over de jaren 2016 tot en met 2017. Deze claims zijn gebaseerd op actuele berekeningen en worden niet gediscoteerd. De voorziening voor amovering is gevormd vanwege de verplichting om een 50-kV kabel verwijderen, die is gelegen in de Westerschelde.

4.11 Vooruit ontvangen bijdragen van derden

De van derden vooruit ontvangen bijdragen worden bij activering van het bijbehorende project (sinds 1 januari 2009) als langlopende verplichting gepassiveerd. De amortisering vindt plaats volgens de lineaire methode waarbij rekening wordt gehouden met de verwachte gebruiksduur van het actief.

4.12 Kortlopende verplichtingen

De kortlopende verplichtingen worden tegen reële waarde in de balans opgenomen. Daarna vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs.

4.13 Vreemde valuta

De jaarrekeningposten van Enduris worden geadministreerd in de valuta van de economische omgeving waarin Enduris opereert. De euro (€) is de functionele valuta van Enduris en is eveneens de valuta waarin de jaarrekening wordt gepresenteerd.

4.14 Saldering

Vorderingen en verplichtingen worden per tegenpartij gesaldeerd indien sprake is van een contractueel recht tot salderen en tevens sprake is van intentie tot het gesaldeerd afwikkelen. Indien de intentie of daadwerkelijke gesaldeerde afwikkeling ontbreekt, wordt per contract bepaald of sprake is van een actief of een verplichting.

5. Grondslagen voor de resultaatbepaling

5.1 Netto-omzet

Onder netto-omzet wordt verstaan de omzet (exclusief BTW) verkregen uit de in het kalenderjaar verrichte netwerk- en meetdiensten die conform artikel 16 lid 1 van de Elektriciteitswet, respectievelijk artikel 14 van de Gaswet, door de toezichthouder ACM worden gereguleerd. Onder de netto-omzet zijn ook begrepen de opbrengsten van diensten die bedoeld worden in artikel 17 van de Elektriciteitswet, de opbrengsten van periodieke aansluitvergoedingen gas en de opbrengsten van diensten zoals benoemd in artikel 10 van de Gaswet lid 5. Laatstgenoemde diensten vallen niet onder de regulering van de toezichthouder.

5.2 Netto bedrijfslasten

De kosten worden bepaald op basis van gerealiseerde verplichtingen. De kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden genomen in het jaar waarin zij voorzienbaar zijn.

5.3 Leases

Enduris is operationele leaseovereenkomsten aangegaan voor de huur van gebouwen. De risico's en voordelen die verband houden met het eigendom van de betrokken activa zijn niet, of niet nagenoeg geheel, overgedragen aan Enduris. De kosten uit hoofde van operationele lease overeenkomsten worden lineair over de leaseperiode ten laste van het resultaat gebracht. Enduris verhuurt daarnaast transformatoren aan derden. De activa zijn bij Enduris verantwoord onder de materiële vaste activa. De opbrengsten uit operationele leases worden lineair over de leaseperiode meegenomen als

bedrijfsopbrengsten in het resultaat van Enduris. Zie ook toelichting 1.1.4 Nieuwe IFRS-standaarden en interpretaties die op latere boekjaren betrekking hebben onder IFRS 16 'Leases' voor de impactanalyse van deze standaard met ingang van 1 januari 2019.

5.4 Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben volgens de effectieve rente methode.

5.5 Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting over het resultaat wordt berekend door toepassing van het nominaal geldende tarief op het in de jaarrekening getoonde resultaat voor belasting, rekening houdend met permanente en tijdelijke verschillen in dit resultaat.

6. Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Onderscheid is aangebracht tussen de operationele, investerings- en financieringsactiviteiten.

Toelichting op de geconsolideerde winst en verliesrekening

7. Netto omzet

(bedragen x 1.000 euro)

	2018	2017
Netbeheer Elektriciteit		
Omzet transportafhankelijke transportdiensten	65.734	55.553
Omzet transportonafhankelijke transportdiensten	4.836	4.788
Omzet meterhuur	6.011	5.888
Omzet voorgaande boekjaren	-	77
Omzet aansluitdiensten	6.911	6.608
Omzet huur transformatoren en overige bedrijfsopbrengsten	974	1.193
	84.466	74.107
Netbeheer Gas		
Omzet transportafhankelijke transportdiensten	17.718	17.557
Omzet transportonafhankelijke transportdiensten	3.538	3.524
Omzet aansluitdiensten	5.700	5.489
Omzet meterhuur	4.197	4.125
Omzet voorgaande boekjaren	-	-
Overige bedrijfsopbrengsten	57	41
	31.210	30.736
Omzet TeslaN	2.875	1.755
Overige omzet	2.207	2.115
Totaal	120.758	108.713

De omzet Elektriciteit stijgt met ongeveer 14,0% ten opzichte van 2017. De stijging van de tarieven komt volledig voor rekening van nacalculaties die in de tarieven zijn verwerkt en leidt tot een omzetsijging van ongeveer € 9,5 mln. Een belangrijk deel van deze nacalculaties is een gevolg van hogere precariolasten, die in de tarieven worden vergoed. Zonder rekening te houden met nacalculaties zijn de tarieven stabiel ten opzichte van 2017. Groei in de volumes bij bestaande en nieuwe klanten leidt tot een omzetsijging van € 0,9 mln. De post omzet huur transformatoren en overige bedrijfsopbrengsten daalt met ongeveer € 0,2 mln. In deze post zijn ook de op basis van wettelijke regelingen aan klanten verschuldigde tegemoetkomingen opgenomen.

De omzet Gas stijgt met ongeveer 1,5%. De tarieven voor de transportafhankelijke transportdiensten en aansluitdiensten stijgen met ongeveer 0,8%, respectievelijk 3,5%. De tarieven voor omzet meterhuur en transportonafhankelijke transportdiensten zijn stabiel ten opzichte van 2017. In totaal leiden hogere tarieven tot circa € 0,4 mln. hogere omzet. De toename van volumes bij bestaande en nieuwe klanten zorgt voor een licht hogere omzet (€ 0,1 mln.). De post omzet TeslaN betreft de omzet van joint operation TeslaN. In deze strategische samenwerking met TenneT TSO B.V. worden werkzaamheden op het gebied van het beheer, instandhouding en onderhoud en oplossing van storingen van hoogspanning, tussenspanning en complexe middenspanning in Zeeland gezamenlijk uitgevoerd. De overige omzet betreft de amortisatie van de vooruit ontvangen bijdragen van derden voor een bedrag van € 2,2 mln. (2017: € 2,1 mln.) hangt samen met het feit dat sinds 1 januari 2009 de van derden vooruit ontvangen bijdragen bij activering als langlopende verplichting worden gepasseerd.

8. Inkoopwaarde van de omzet Elektriciteit

(bedragen x 1.000 euro)

	2018	2017
Elektriciteit		
Inkoop transport TenneT	12.389	12.098
Inkoop energie ter compensatie van technische netverliezen	4.798	4.085
Inkoop energie ter compensatie van administratieve netverliezen	-651	-490
Af te dragen vergoeding voor systeemdiensten		-3
	16.536	15.690
Gas		
Inkoop transport ZEBRA	409	391
	409	391
Totaal	16.945	16.081

De kosten van inkoop zijn met € 0,8 mln. gestegen ten opzichte van het boekjaar 2017. De inkoop kosten van netverliezen stijgen met € 0,5 mln. door hogere prijzen van elektriciteit. Tevens is er een stijging van € 0,2 mln. door volumestijging. De inkoopkosten van transportcapaciteit stegen met € 0,3 mln., met name door afloop verschillen met betrekking tot het jaar 2017. In 2018 is het resterende saldo van de voorziening voor administratieve netverliezen vrijgevallen. Voor de reden van deze vrijval kan de toelichting op de geconsolideerde balans geraadpleegd worden (22. Voorzieningen)

9. Overige Bedrijfsopbrengsten

De post overige bedrijfsopbrengsten betreft voornamelijk de bijdragen van derden op exploitatie projecten verantwoord voor een bedrag van € 0,9 mln. (2017 € 1,5 mln.). Ook zijn in deze post de ontvangen vergoedingen begrepen vanwege gedetacheerd personeel bij verbonden partijen voor een bedrag van € 0,4 mln. De ontvangen vergoedingen zijn gelijk aan 2017.

10. Diensten van derden, materiaal en andere externe kosten

(bedragen x 1.000 euro)

	2018	2017
Exploitatiekosten in rekening gebracht door groepsmaatschappijen	40.442	34.890
Overige exploitatiekosten	6.311	6.406
Bezoldiging bestuurders RvC	-	24
Totaal	46.753	41.320

De exploitatiekosten die door de groepsmaatschappijen bij Enduris in rekening zijn gebracht liggen circa 16% hoger, vergeleken met de kosten van 2017. Dit komt door het inhuren van additionele diensten voor ICT-projecten bij DNWG Staff BV, voor een waarde van € 4.2 mln. De resterende stijging komt overwegend door een doorbelasting van DNWG Staff B.V. voor het distributie van overhead kosten, ter waarde van € 1.0 mln. De overige exploitatiekosten bleven in 2018 relatief stabiel.

Bezoldiging bestuurders

Op de bezoldiging van de bestuurders van Enduris is de Wet Normering Topinkomens van toepassing. De WNT stelt dan ook nadrukkelijk grenzen aan het beloningsbeleid dat geldt voor de leden van de raad van bestuur.

De maximale bezoldiging op grond van het beloningsbeleid is gelijk aan het algemeen bezoldigingsmaximum van de WNT. Variabele beloning maakt geen onderdeel uit van het beloningspakket. Voor de bestuurders geldt dezelfde pensioenregeling als voor de overige medewerkers van Enduris. De raad van commissarissen van Stedin Groep stelt jaarlijks het vaste jaarinkomen inclusief vakantiegeld van de bestuurders vast. De remuneratiecommissie binnen Stedin Groep evalueert jaarlijks het functioneren van de bestuurders en formuleert een voorstel aan de raad van commissarissen voor eventuele aanpassing van het vaste jaarinkomen, inclusief indexatie. Het beloningsbeleid is in de aandeelhoudersvergadering van 13 april 2018 goedgekeurd.

Daarnaast kwalificeert ook de directie van DNWG, waarvan netbeheerder Enduris onderdeel uitmaakt, als topfunctionaris op grond van de WNT. Tot 1 mei 2018 werd de directiefunctie tijdelijk vervuld door Ad van Sluijs. Per die datum is de functie definitief ingevuld en is hij opgevolgd door Koen Verbogt. Ad van Sluijs en Koen Verbogt zijn net als alle andere medewerkers van DNWG in dienst van DNWG Staff B.V. en kwalificeren derhalve als topfunctionaris zonder dienstbetrekking voor Enduris.

Bezoldiging bestuurders

(bedragen x 1 euro)

	K.J. Verbogt		A. van Sluijs	
Functiegegevens	Directeur.		Waarnemend directeur	
Kalenderjaar	2018	2017	2018	2017
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/5-31/12	n.v.t.	1/1-30/04	19/12-31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	8	0	4	1
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	-			
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	182	n.v.t.	182	176
Maxima op basis van de normbedragen per maand	190.000	n.v.t.	101.200	24.500
Individueel toepasselijke maximum gehele periode	190.000		125.700	
Bezoldiging				
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum	ja		ja	
Bezoldiging in de betreffende periode	61.168	n.v.t.	31.657	2.367
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	61.168		34.024	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging, exclusief BTW	61.168		34.024	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

11. Overige bedrijfskosten

(bedragen x 1.000 euro)

	2018	2017
Precario en concessies	7.494	8.051
Voorzieningen	469	-565
Totaal	7.963	7.486

De kosten van precario en concessies zijn met € 0,5 mln. gedaald met name vanwege de restitutie van ten onrechte geïnde precariobelasting over het jaar 2015.

De kosten van voorzieningen stijgen voornamelijk vanwege de additionele eisen ten aanzien van de verplichte amovering van 50-kV kabels in het netgebied van Enduris. Nadere toelichtingen op de verplichtingen tot amovering per ultimo 2018 zijn opgenomen in de toelichting op de geconsolideerde balans (23. Voorzieningen)

12. Afschrijvingen

(bedragen x 1.000 euro)

	2018	2017
Immateriële vaste activa		
Afschrijvingen op immateriële vaste activa	1.797	1.759
Desinvesteringen		
Materiële vaste activa		
Afschrijvingen op materiële vaste activa	22.222	22.337
Desinvesteringen	2.044	2.639
Totaal	26.063	26.735

De afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa liggen in lijn met 2017. In 2018 zijn voor het eerst desinvesteringen verwerkt voor activa die is verwijderd en niet meer dienstbaar is ten behoeve van de levering van diensten door Enduris. Nadere toelichting is opgenomen onder de grondslagen voor financiële verslaggeving.

13. Financiële baten en lasten

(bedragen x 1.000 euro)

	2018	2017
Rentelasten	-4.500	-4.315
Afschrijving geamortiseerde kosten	-	-143
Rentebaten	18	5
Geactiveerde intrest (bouwrente)	514	299
Overige financiële baten en lasten	153	-27
Totaal	-3.815	-4.181

14. Vennootschapsbelasting

(bedragen x 1.000 euro)

	2018	2017
Vennootschapsbelasting over boekjaar	-2.316	-640
Mutatie uitgestelde belastingvordering/verplichting	-3.037	-2.253
Belastingen gerapporteerd in de winst- en verliesrekening	-5.353	-2.893
Effectieve belastingdruk	25,0%	20,3%
Vigerende belastingtarief Nederland	25,0%	25,0%

15. Immateriele vaste activa

(bedragen x 1.000 euro)

	Totaal	Software	Gebruikersrechten	Activa in aanbouw
Boekwaarde per 1 januari 2017	7.166	5.101	520,00	1.545
Activeringen	-	2.084	14	-2.098
Investerings	3.859	-	-	3.859
Afschrijvingen	-1.759	-1.746	-13	-
Boekwaarde per 31 december 2017	9.266	5.439	520	3.306
Cumulatieve afschrijvingen en impairment	16.807	16.793	13	-
Aanschafwaarde per 31 december 2017	26.072	22.233	534	3.306
Boekwaarde per 1 januari 2018	9.266	5.439	520	3.306
Activeringen	-	2.498	0	-2.498
Desinvesteringen	-816	-	-	-816
Investerings	1.946	-	-	1.946
Afschrijvingen	-1.759	-1.784	-13	-
Boekwaarde per 31 december 2018	8.598	6.153	507	1.938
Cumulatieve afschrijvingen en impairment	18.604	18.577	26	-
Aanschafwaarde per 31 december 2018	27.202	24.731	534	1.938
Afschrijvingstermijn in jaren		5	40	n.v.t.

De post investeringen in 2018 betreft onder meer investeringen in mobiele toepassingen, investeringen in het aansluitingen en projecten portaal en een project met betrekking tot het vectoriseren van aansluitingen elektriciteit en openbare verlichting. De desinvesteringen betreft een project met betrekking tot het aansluitregister dat in 2017 in de post activa in aanbouw was opgenomen, maar uiteindelijk niet is geactiveerd.

16. Materiele vaste activa

(bedragen x 1.000 euro)

	Totaal	Gebouwen en terreinen	Machines en installaties (incl. FV)	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Activa in aanbouw	Bijdrage van derden
Boekwaarde per 1 januari 2017	472.801	22.770	514.312	83	34.247	-98.611
Impact verwerking desinvesteringen			-9.178			
Boekwaarde gecorrigeerd per 1 januari 2017	463.623	22.770	505.134	83	34.247	-98.611
Activeringen	-	771	47.397		-48.168	
Investeringsen	47.523				47.523	
Desinvestering	-2.639		-2.632	-7		
Afschrijvingen	-22.108	-714	-26.015	-36		4.657
Overige mutaties	17					17
Boekwaarde per 31 december 2017	486.416	22.827	523.884	40	33.602	-93.937
Boekwaarde voor aftrek bijdragen	580.353	22.827	523.884	40	33.602	
Cumulatieve afschrijvingen en impairment	572.571	25.809	545.712	1.050	-	
Aanschafwaarde per 31 december 2017	1.152.924	48.636	1.069.596	1.090	33.602	
Boekwaarde per 1 januari 2018	486.416	22.827	523.884	40	33.602	-93.937
Activeringen	-	573	42.557		-43.130	
Investeringsen	51.926				51.926	
Desinvesteringen	-2.051		-2.044	-7		
Afschrijvingen	-22.222	-702	-25.988	-26		4.494
Boekwaarde per 31 december 2018	514.069	22.698	538.409	7	42.398	-89.443
Boekwaarde voor aftrek bijdragen	603.512	22.698	538.409	7	42.398	
Cumulatieve afschrijvingen en impairment	614.688	26.511	587.117	1.060	-	
Aanschafwaarde per 31 december 2018	1.218.200	49.209	1.125.526	1.067	42.398	
Afschrijvingstermijn in jaren		10-50	10-50	5	n.v.t.	

De investeringen in 2018 betroffen nieuwe investeringen in het elektriciteits- en gasnet en investeringen in (slimme) meters. Tot en met het jaar 2017 werden geen desinvesteringen verantwoord omdat de omvang daarvan niet op betrouwbare wijze kon worden vastgesteld en de veronderstelling was dat de boekwaardes van gedesinvesteerde activa veelal beperkt was.

Voor het berekenen van de desinvesteringen voor zowel netten als klantmeters wordt gebruik gemaakt van de bekende activeringsprijzen per jaar. Voor zover de informatie niet meer beschikbaar is, worden prijzen teruggerekend op basis van de CBS prijsindexcijfers. Verder is onder meer gebruikgemaakt van gegevens uit technische systemen zoals het geografisch informatie systeem (GIS). In het GIS wordt onder andere informatie bijgehouden van verwijderde elektriciteitskabels, elektriciteit stations, transformatoren, gasleidingen en gas stations.

Geregistreerde informatie betreft: het jaar van verwijdering, het jaar van ingebruikname/bouwjaar, type kabel, spanningsniveau, drukniveau, soort station/soort behuizing, lengte in meters, aantallen en de postcode. De informatie geeft inzicht in de hoeveelheid (aantallen en lengtes) verwijderde activa en is de basis voor het verwerken van de desinvesteringen. Aan de hand van de prijzen en hoeveelheden is de

oorspronkelijke aanschafwaarde van de desinvesteringen bepaald. Aan de hand van de omschrijving in combinatie met activaklasse/toerekengroep en het activeringsjaar zijn de juiste actiefnummers geselecteerd in het financiële systeem om te desinvesteren en de data in het technische systeem te koppelen met het financiële systeem. Benadrukt wordt dat de gehanteerde methode bijdraagt aan betere verslaggeving, maar dat de methodiek, mede gezien het feit dat de beschikbare informatie om alle desinvesteringen betrouwbaar te kunnen duiden, alsmede de financiële omvang ervan betrouwbaar te kunnen kwantificeren, zijn beperkingen kent. Hierdoor is sprake van een (resterende) onzekerheid met betrekking tot de vraag of de verantwoorde desinvesteringen volledig zijn. Echter, aangezien deze desinvesteringen niet op een betrouwbare wijze kunnen worden bepaald, kunnen deze niet worden verwerkt. Deze onzekerheid zit in de balanspost materiële vaste activa, categorieën "Machines en installaties" (boekwaarde ultimo 2018 EUR 538 miljoen) en "Bijdragen van derden" (boekwaarde ultimo 2018 EUR 89 miljoen). Nadere informatie is opgenomen in de Grondslagen voor financiële verslaggeving in de paragraaf aanpassing IAS 8 - Aanpassingen als gevolg van verwerking desinvesteringen.

17. Financiële vaste activa

De post financiële vaste activa heeft betrekking op de geassocieerde deelnemingen en overige deelnemingen en overige financiële vaste activa.

Geassocieerde deelnemingen en overige deelnemingen

Enduris heeft een 33,33% belang in ZEBRA Gasnetwerk B.V., de netbeheerder van de hoofdtransportleiding voor hoogcalorisch gas van Zelzate naar Moerdijk. De deelneming in ZEBRA is aangemerkt als geassocieerde deelneming. De post overige deelnemingen betreft een verworven belang (2,47%) in Energie Data Services Nederland B.V. (EDSN).

(bedragen x 1.000 euro)

	Totaal	Geassocieerde deelnemingen	Overige deelnemingen
Stand per 1 januari 2017	6.275	6.261	14
Resultaat	-513	-513	-
Dividend	-685	-685	-
Stand per 31 december 2017	5.077	5.063	14
Resultaat	954	954	-
Dividend	-	-	-
Stand per 31 december 2018	6.031	6.017	14

De deelneming in ZEBRA is aangemerkt als geassocieerde deelneming.

Samenvattende informatie met betrekking tot ZEBRA

(bedragen x 1.000 euro)

Balans	31-12-18	31-12-17
Immateriële vaste activa	12	26
Materiële vaste activa	11.734	13.818
Financiële vaste activa	359	12.486
Vlottende activa	12.497	724
Liquide middelen	8.164	5.142
	32.766	32.196
Eigen vermogen	18.051	15.190
Langlopende schulden	320	13.619
Kortlopende schulden	14.395	3.387
	32.766	32.196
Resultaat		
Totaal baten	9.901	9.692
Totaal lasten	6.050	11.904
Resultaat voor belasting	3.851	-2.212
Resultaat na belasting	2.892	-1.638

Het resultaat van de geassocieerde deelneming in 2018 is hoger. In 2017 is een eenmalige afwaardering van € 5,2 mln. in de resultaten van ZEBRA verwerkt.

Overige financiële vaste activa

(bedragen x 1.000 euro)

	Leningen u/g	Uitgestelde belastingvorderingen
Stand per 1 januari 2017	647	10.405
Nieuwe vordering	564	-
Aflossing	-135	-2.253
Stand per 31 december 2017	1.076	8.152
Nieuwe vordering	506	
Aflossing/mutatie	-217	-2.796
Wijziging vpB tarief		-241
Stand per 31 december 2018	1.365	5.115

De post leningen u/g heeft betrekking op verstrekte leningen aan EDSN B.V. conform de financieringsovereenkomsten is voor € 0,2 mln. aan aflossingen ontvangen, en voor € 0,5 mln. aan nieuwe leningen verstrekt. De gewogen gemiddelde rentevoet bedraagt over 2018: 1,5%. (2017 0,6%). De post uitgestelde belastingvordering vindt voornamelijk zijn oorsprong in de verschillen tussen de fiscale en de bedrijfseconomische boekwaarden van de materiële vaste activa op de openingsbalans per 1 januari 1998. Deze latentie heeft overwegend een langlopend karakter.

18. Onderhanden projecten voor derden

Deze post bestaat uit de voorraad onderhanden werk per 31 december 2018 van Enduris voor het uitvoeren van werkzaamheden voor Stedin Groep voor een bedrag van € 0,7 mln. en de onderhanden werk positie van TeslaN B.V. voor het uitvoeren van werkzaamheden voor derden voor een bedrag van € 0,6 mln.

19. Debiteuren

Ouderdom (dagen)

(bedragen x 1.000 euro)

	2018	2017
<30	13.034	11.892
31-60	45	26
61-90	3	60
91-120	8	7
>120	525	1.034
Operationele debiteuren (bruto)	13.616	13.019
Voorziening voor dubieuze debiteuren	-390	-850
Operationele debiteuren (netto)	13.226	12.169

Mutaties in voorziening voor dubieuze debiteuren

(bedragen x 1.000 euro)

Boekwaarde per 1 januari 2017	800
Dotatie	97
Afboeking	-47
Boekwaarde per 31 december 2017	850
Vrijval	-241
Afboeking	-219
Boekwaarde per 31 december 2018	390

De post handelsdebiteuren is gestegen met € 0,6 mln. ten opzichte van voorgaand jaar. Dit effect wordt voornamelijk veroorzaakt door debiteuren grootverbruik elektriciteit dat zorgt voor een stijging. In 2018 was er sprake van een vrijval van de voorziening dubieuze debiteuren ad € 0,2 mln. De voornaamste oorzaak hiervoor is de daling in het bedrag van posten ouder dan 120 dagen. In 2018 zijn er € 0,2 mln. aan oninbare vorderingen afgeboekt ten laste van de voorziening.

20. Liquide middelen

De liquide middelen bestonden op 31 december 2018 uit banktegoeden van € 4.1 mln. (2017: € 1.6 mln.). De liquide middelen worden in euro's aangehouden en staan ter vrije beschikking.

21. Eigen vermogen

Aandelenkapitaal

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt € 18.000 verdeeld in 180 aandelen met een nominale waarde van elk € 100. Per 31 december 2018 is € 18.000 geplaatst en volgestort. Gedurende 2018 is hierin geen wijziging opgetreden.

Agioreserve

De Agioreserve betreft een kapitaalstorting van ongeveer € 125 miljoen bij de verwerving van het economische eigendom van de door Enduris beheerde netten en aansluitingen en aanvullende agiostortingen van circa € 15 mln. vanwege de splitsing van netwerkbedrijf en het productie- en leveringsbedrijf.

Wettelijke reserve

De wettelijke reserve betreft de niet uitgekeerde winst uit de deelnemingen ZEBRA en TeslaN. Deze wettelijke reserve is niet vrij uitkeerbaar.

Overige reserves

Voor het verloop van de overige reserves wordt verwezen naar het geconsolideerd mutatieoverzicht groepsvermogen.

Resultaat boekjaar

Het resultaat boekjaar bedraagt € 16,1 mln.

22. Voorzieningen

Samenvattende informatie met betrekking tot de voorzieningen

(bedragen x 1.000 euro)

	31-12-18	31-12-17
Voorziening voor amoveringen	-	628
Voorziening voor administratieve netverliezen	-	527
Totaal	-	1.155

Voorziening voor amoveringen

(bedragen x 1.000 euro)

Boekwaarde per 1 januari 2017		-
Terugboeking kortlopend gedeelte	3.250	
Dotaties	1.319	
Onttrekkingen	-1.269	
Vrijval	-1.982	
Kortlopend gedeelte	-690	
Boekwaarde per 31 december 2017		628
Terugboeking kortlopend gedeelte	690	
Dotaties	710	
Onttrekkingen	-57	
Vrijval	-	
Kortlopend gedeelte	-1.971	
Boekwaarde per 31 december 2018		-

Deze voorziening is gevormd vanwege de verplichting opgelegd door Rijkswaterstaat om een 50-kV kabel in de Westerschelde te amoveren. In de loop van 2017 is deze kabel, waar mogelijk, daadwerkelijk uit de Westerschelde gehaald en is het project afgesloten. In 2017 is besloten om ook het schoonmaken van de landkabels te voorzien. De landkabels zijn die onderdelen van de eerder genoemde Westerscheldekabel die op het land zijn gesitueerd. De verwachting eind 2017 was dat alleen het gedeelte van de kabels dat in het water ligt moest worden geamoveerd en dat de landkabels slechts dienen te worden schoongemaakt. In 2018 zijn echter door het waterschap aanvullende eisen gesteld ten aanzien van het volledig verwijderen van de kabel langs waterschapswegen en in waterkeringen. Voor de verwijdering van de kabels is in 2018 een dotatie opgenomen. In 2019 wordt gestart met het verwijderen van de kabels en moffen. De werkzaamheden zullen in de loop van 2019 afgerond worden.

Voorziening voor administratieve netverliezen

(bedragen x 1.000 euro)

Boekwaarde per 1 januari 2017		2.050
Terugboeking kortlopend gedeelte	-	
Dotaties	560	
Onttrekkingen	-460	
Vrijval	-1.050	
Kortlopend gedeelte	-573	
Boekwaarde per 31 december 2017		527
Terugboeking kortlopend gedeelte	573	
Dotaties	-	
Onttrekkingen	-449	
Vrijval	-651	
Kortlopend gedeelte	-	
Boekwaarde per 31 december 2018		-

Enduris heeft in haar jaarcijfers 2017 een voorziening getroffen ter compensatie van de administratieve netverliezen veroorzaakt door een onjuiste energieuitwisseling en toekenning. Hierbij is een inschatting gemaakt op basis van de registratie in haar aanwezige IT-systemen rond het proces van allocatie en reconciliatie van de administratieve netverliezen. Inclusief het kortlopend gedeelte is het saldo ultimo 2017 € 1,1 mln. Dit heeft betrekking op mogelijke claims van marktpartijen als gevolg van allocatie-, reconciliatie- en meetfouten in het allocatie- en reconciliatieproces over de jaren 2016 en 2017. Met ingang van 1-1-2018 is naar aanleiding van een sectorafpraak besloten voor de allocatie zowel de technische- als ook de administratieve netverliezen vooraf in te gaan kopen en volledig te alloceren. Op basis van historische data is besloten 10% opslag bij de technische netverliezen toe te passen om zodoende de administratieve netverliezen te elimineren. Medio november 2018 heeft verrekening van de administratieve netverliezen over het verbruiksjaar 2016 plaatsgevonden met de grootste marktpartij in het netgebied van Enduris. Op basis van de huidige inzichten zijn de potentiële claims met betrekking tot het laatste verbruiksjaar voor het ingaan van de sectorafspraken, zijnde het jaar 2017, ingeschat op nihil. De eind 2017 gevormde voorziening is derhalve vrijgevallen.

23. Leningen o/g

(bedragen x 1.000 euro)

	2018	2017
Stand per 1 januari	-	149.857
Naar kortlopend	-	-
Subtotaal	-	149.857
Aflossing	-	-150.000
Afschrijving geactiveerde financieringskosten	-	143
Stand per 31 december	-	-

Medio 2017 zijn de langlopende leningen ondergebracht bij DNWG.

24. Leningen o/g groep

(bedragen x 1.000 euro)

	2018	2017
Stand per 1 januari	150.000	17.039
Opname nieuwe lening	-	150.000
Aflossing	-	-17.039
Stand per 31 december	150.000	150.000

Per 31 December 2018 bedraagt de langlopende lening, ondergebracht bij DNWG, € 150 miljoen. Het betreft een langlopende rentedragende lening verkregen van DNWG. Het rentepercentage van de lening was 3,0% voor 2018. De waarde van de lening is gelijk gebleven aan de waarde van 2017. De lening heeft een looptijd tot en met juni 2027 en is aan het einde de van de looptijd volledig af te lossen.

25. Vooruit ontvangen bijdragen van derden

(bedragen x 1.000 euro)

Boekwaarde per 1 januari 2017	71.512
Gepassiveerde vooruit ontvangen omzet	9.907
Afschrijvingen	-1.877
Boekwaarde per 31 december 2017	79.542
Gepassiveerde vooruit ontvangen omzet	10.703
Afschrijvingen	-2.207
Boekwaarde per 31 december 2018	88.039

De vooruitontvangen bijdragen van derden betreffen bijdragen van derden voor de investeringen in materiële vaste activa. De vooruitontvangen bijdragen van derden worden geamortiseerd over de verwachte levensduur van de gerelateerde materiële vaste activa. De amortisatie wordt in de winst -en verliesrekening verantwoord onder de netto-omzet.

26. Handels crediteuren en overige schulden

(bedragen x 1.000 euro)

	2018	2017
Elektriciteit		
Handelscrediteuren	3.580	3.885
Totaal	3.580	3.885

27. Belastingen

Deze post bestaat uit nog af te dragen BTW (€ 3,9 mln.) en de looptijd is minder dan een jaar.

28. Onderhanden projecten voor derden

Deze post bestaat uit de voorraad onderhanden werk per 31 december 2018 van Enduris voor het uitvoeren van werkzaamheden voor derden.

29. Overige schulden en passiva

De overige schulden en passiva bestaan uit nog te ontvangen facturen.

(bedragen x 1.000 euro)

	2018	2017
Inkoop transportdiensten	1.695	545
Inkoop netverliezen	1.228	511
Precario	497	772
Teslan	458	527
Overig	340	450
Totaal	4.218	2.805

30. Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Lopende procedures

Per balansdatum liepen nog de volgende procedures:

Een klant heeft een claim ingediend bij Enduris om restitutie te ontvangen voor een gedeelte van de transportvergoeding die ze over de periode 2012 tot balansdatum aan Enduris betaald heeft. Deze partij is het oneens met de indeling in een transportcategorie op basis waarvan zij transportvergoedingen heeft betaald. Deze vordering baseert deze partij op de door Enduris vastgestelde deelmarktgrenzen voor transporttarieven zoals opgenomen in de tariefbesluiten Elektriciteit van de ACM. Enduris meent dat deze klant conform de tarievencode Elektriciteit ingedeeld moet worden op basis van het werkelijke spanningsniveau waarop zij is aangesloten. In de geschilbeslechtsingsprocedure bij de ACM in 2018 is deze klant in het ongelijk gesteld. Momenteel loopt het beroep van deze klant tegen de beslissing van de ACM bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb). Volgens Enduris is het niet aannemelijk dat de vordering van deze partij wordt toegekend. De ingediende claim bedraagt circa € 0,5 mln.

Overige niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Margebesluiten

In april 2014 heeft de ACM zogenaamde margebesluiten voor het meetdomein elektriciteit genomen (over de jaren 2011 en 2012) en voor het meetdomein gas over het jaar 2012. Met deze besluiten geeft de ACM uitvoering aan artikel 4a, eerste lid, van de Regeling meettarieven door vaststelling van het verschil tussen de tariefinkomsten en de kosten (hierna: de marge) voor meetactiviteiten bij kleinverbruikers met een aansluiting op het net van Enduris. De meetactiviteiten waarop dit besluit betrekking heeft, betreffen de wettelijke taken op grond van artikel 16, eerste lid, onderdeel o, van de Elektriciteitswet 1998 om zorg te dragen voor het beheer en onderhoud van de meetinrichtingen voor de kleinverbruikers. De Elektriciteitswet en de daarop gebaseerde Regeling meettarieven verplichten ACM tot het vaststellen van meettarieven voor kleinverbruikers van elektriciteit. Deze tarieven worden vanaf 2008 jaarlijks door de ACM vastgesteld op basis van de tarieven in het voorgaande jaar, met een correctie voor inflatie. Als artikel 3 van de Regeling meettarieven in werking treedt, start een nieuwe methode van vaststelling van de meettarieven. Deze nieuwe methode houdt in dat de meettarieven worden berekend op basis van de kosten die een netbeheerder heeft gemaakt in het voorgaande kalenderjaar. ACM is dan tevens bevoegd de tarieven te corrigeren voor zover er vanaf het jaar 2011 verschillen zijn opgetreden tussen de kosten en opbrengsten in de meetdomeinen. Het is nog onduidelijk op welke wijze de ACM de opgetreden verschillen in toekomstige meettarieven zal verwerken. De ACM verwijst in de jaarlijkse tarievenbesluiten met betrekking tot de meetdomeinen elektriciteit en gas naar de Regeling meettarieven. In het besluit is tevens opgenomen dat enerzijds onder andere wordt gestreefd naar per saldo kosten

dekkende meettarieven (inclusief een redelijk rendement) voor de netbeheerders en om de tarieven zo stabiel mogelijk te houden ook tijdens de aanbieder van de op afstand uitleesbare meters (slimme meters). De ACM moet nog een definitief besluit nemen over de margebesluiten meters. De ACM wil graag de WACC uit de herstel methodebesluiten 2017-2021 in haar besluit betrekken, om deze in de door haar te nemen margebesluiten mee te nemen. De ACM en de netbeheerders evalueren de methodiek om de tarieven vanaf 2008 te baseren op de tarieven in het voorgaande jaar, met een correctie voor inflatie. Tot slot zal de ACM een besluit moeten nemen over de inwerkingtreding van de 2e fase van de MR. Enduris laat de meettarieven elektriciteit en gas fors dalen met ingang van 1 februari 2019 om hiermee de verschillen tussen de kosten en opbrengsten in de meetdomeinen te mitigeren.

Methodebesluiten

Enduris is het oneens met de wijze van berekenen van de maatstaf EHD en de gegevens die gebruikt zijn in de berekening. Enduris verliest met dit Methodebesluit 60% van haar toegestane inkomsten voor EHD. De tarieven 2018 zijn gebaseerd op het bestreden methodebesluit. Begin 2018 zijn in beroep bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven de inhoudelijke gronden behandeld en op 24 juli 2018 heeft het College van Beroep voor het bedrijfsleven uitspraak gedaan. In zijn uitspraak van 24 juli 2018 heeft het CBb geoordeeld dat de rekenvolumina van EHD-netten direct te relateren zijn aan de afgenomen volumina en de ACM ten onrechte het volume van een afnemer heeft meegenomen in de berekening van de output en de extra hoge druk netten anders moet behandelen. Het CBb heeft ACM opgedragen om binnen zes maanden een nieuw besluit te nemen met inachtneming van de uitspraak. Op 24 januari 2019 heeft de ACM een nieuw besluit genomen. Per saldo leidt deze uitspraak tot circa € 0,2 mln. hogere (toegestane) inkomsten per jaar. Naar verwachting zal de ACM de correctie over de jaren 2017 tot en met 2019 meenemen als eenmalige correctie in de tarieven 2020.

Precario

In 2015 heeft Hulst als eerste en enige Zeeuwse gemeente precarioheffing ingesteld. Enduris heeft in eerste aanleg aangegeven dat zij geen precario zou moeten voldoen, in Hoger Beroep was dit standpunt niet houdbaar. Vervolgens heeft Enduris zich op het standpunt gesteld dat enkel precario verschuldigd is over de meters kabel waarop de algemene voorwaarden niet van toepassing zijn. Er blijft dan ongeveer 18 km van de 347 km over á € 1,57 per strekkende meter. Op 26 september 2017 heeft het gerechtshof Den Haag in Hoger Beroep uitspraak gedaan tegen de beslissing op bezwaar van de gemeente Hulst d.d. 1 december 2015 inzake de precariobelasting 2015. Het Hof heeft grotendeels in het voordeel van Enduris beslist, waarna de gemeente Hulst in cassatie is gegaan. In cassatie is Enduris in het gelijkgesteld en is besloten dat de precariobelasting grotendeels onterecht is geheven. Enduris heeft de ongeveer € 0,5 mln. aan ten onrechte geïnde precariobelasting over het jaar 2015 in 2018 ontvangen. Over de periode 2016 tot en

met 2021 zal Enduris dan circa € 0,4 mln. per jaar aan precario moeten betalen in plaats van jaarlijks circa € 7,0 mln. In 2016 hebben alle Zeeuwse gemeenten, met uitzondering van Sluis, precario ingesteld en aanslagen verzonden. Tegen alle aanslagen is bezwaar gemaakt. Met de Zeeuwse gemeenten is afgesproken dat zij hun beslissingen op de bezwaren van Enduris voor precario 2016, 2017 en 2018 langer aanhouden en alleen de gemeente Hulst een beslissing op bezwaar neemt inzake precario 2016. Enduris heeft op 1 februari 2019 haar aangevulde bezwaar ingediend bij de gemeente Hulst. De gemeente Hulst heeft in maart 2019 een beslissing op bezwaar genomen en het grootste deel van de bezwaren van Enduris ongegrond verklaard. Enduris gaat in beroep tegen de beslissing op bezwaar. Enduris heeft vrijwel alle aanslagen over 2017 en 2018 ontvangen. Ook tegen deze aanslagen zal Enduris weer bezwaar maken. Alle ontvangen aanslagen precario-heffing van de gemeenten (€ 6.0 mln.) zijn als kosten in 2018 verantwoord.

Impact nacalculatie op netto omzet 2019

Het verwerken van positieve nacalculaties in de toegestane inkomsten van 2019 heeft een opwaartse impact op de netto omzet van Enduris in 2019 van circa € 8,6 mln. Deze nacalculaties bestaan uit het saldo van positieve nacalculaties vanwege precariokosten 2017 (€ 7,0 mln.) en positieve nacalculaties vanwege inkoopkosten 2017 (€ 1,6 mln.) Deze nacalculaties zijn het gevolg van een verschil tussen de werkelijke precariokosten en de werkelijke inkoopkosten TenneT in 2017 en de door de ACM geschatte kosten vanwege precario en inkoopkosten met betrekking tot het jaar 2017.

Inkoopverplichtingen energie

Enduris is inkoopverplichtingen voor energie aangegaan voor het compenseren van het administratief en technisch netverlies. De verplichting op basis van in 2018 geldende tarieven bedraagt € 15 mln. en heeft betrekking op de periode tot en met 2021. In 2019 vervalt € 5 mln.

Investeringsverplichtingen

Per 31 december 2018 zijn financiële verplichtingen aangegaan voor een bedrag van circa € 24,5 mln. (Ultimo 2017: € 29,4 mln.) met betrekking tot nog uit te voeren investeringen.

Asbestcement leidingen

In Middelburg ligt nog circa 21,5 km per 31 december 2018 (eind 2017: 25,5 km) aan asbestcementleidingen. Het is de bedoeling dat dit materiaal voor 2026 planmatig wordt vervangen. Dit betreft een verplichting waarvoor geen voorziening behoeft te worden gevormd, want deze vervanging is onderdeel van de normale vervangingscyclus. Er is geen sprake van een acute verplichting, omdat er geen sprake is van milieurisico's die directe vervanging noodzakelijk maken. De werkzaamheden worden zoveel mogelijk gecombineerd met reconstructiewerken en/of bestratingswerkzaamheden van de gemeente om overlast waar mogelijk te beperken en zo kostenefficiënt mogelijk te opereren. Het projectmatig vervangen van dit type gasleidingen is een van 2010 t/m 2025 doorlopend project. De geschatte kosten over de resterende looptijd van het project bedragen € 5,8 mln.

Huurcontract Stationspark 28, Goes

Inzake de bedrijfshuisvesting is in november 2010 het huurcontract getekend voor een periode van zes jaar en een maand. Met de verhuurder is overeengekomen dat het huurcontract telkenmale met één jaar kan worden verlengd. De verplichting die hieruit op balansdatum volgt voor 2019 bedraagt circa € 0,3 mln. Dit is gebaseerd op het prijspeil (december) 2018. De huurprijs wordt via indexering jaarlijks aangepast op aanwijzing van de verhuurder.

Fiscale eenheid

Enduris is onderdeel van de fiscale eenheid van Stedin Holding N.V. De vennootschappen die deel uitmaken van een fiscale eenheid zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van die fiscale eenheid en verrekenen de vennootschapsbelasting met Stedin Holding conform overeengekomen interne verrekeningsmethodieken. Voor de omzetbelasting is tevens sprake van een fiscale eenheid met daarin Stedin Holding N.V. en al haar geconsolideerde deelnemingen. Alle vennootschappen die deel uitmaken van een fiscale eenheid, zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van de fiscale eenheid.

31. Transacties met verbonden partijen

(bedragen x 1.000 euro)

	Ingekochte goederen en diensten		Verkochte goederen en diensten		Vorderingen (debiteuren)		Schulden(crediteuren en leningen o/g)	
	2018	2017	2018	2017	31-12-18	31-12-17	31-12-18	31-12-17
PZEM N.V.	-	20						
DNWG Staff B.V.	21.752	16.023					3.026	2.803
DNWG Infra B.V.	17.902	18.595					7.658	7.005
DELTA Comfort B.V.	-	19	-	9.089		-		
Zeelandnet Zakelijk B.V.	-	123						
ZEBRA Gasnetwerk B.V.	788	763					67	67
Stedin Holding N.V.					2.193	2.887		
DNWG Groep N.V.							176.681	175.555
PZEM Energy B.V.	-	-	-	897				
Totaal	40.442	35.543	-	9.986	2.193	2.887	187.432	185.430

De exploitatiekosten van ingekochte diensten bij DNWG Staff B.V. bestaan uit de kosten van gedetacheerd personeel bij Enduris. De kosten nemen met ongeveer € 5,7 mln. toe als gevolg van een stijgend aantal ICT-projecten en de verschuiving van de inkoop van ICT-diensten van DNWG Infra B.V. naar DNWG Staff B.V. (€ 4,0 mln.). Verder betreft het onder meer de verrekening van het resultaat van DNWG Staff B.V. over de verschillende divisies binnen de DNWG Groep B.V. en een toename van werkzaamheden op het gebied van het beheer, instandhouding en onderhoud en oplossing van storingen van hoogspanning, tussenspanning en complexe middenspanning. De vorderingen met Stedin Holding N.V. betreft te vorderen vennootschapsbelasting.

De post verkochte diensten aan DELTA Comfort B.V. en PZEM Energy B.V. betreffen in rekening gebrachte netwerk- en meetdiensten elektriciteit en gas. De partijen PZEM N.V., DELTA Comfort B.V., Zeelandnet Zakelijk B.V. en PZEM Energy B.V. zijn tot en met juni 2017 verbonden partij geweest. De post schulden met DNWG Staff B.V. bestaat uit nog te betalen kosten van gedetacheerd personeel bij Enduris en ICT-kosten. De post schulden met DNWG Infra B.V. bestaat uit nog te betalen kosten voor de inkoop van diensten voor onderhoud, beheer en investeringen met betrekking tot de door Enduris beheerde netten en aansluitingen. De schulden met DNWG Groep N.V. betreffen een lening van € 150 mln. en een rekening courant faciliteit. Deze schulden zijn niet direct opeisbaar.

Voor Stedin worden voornamelijk werkzaamheden uitgevoerd op het gebied van stationsautomatisering. Deze activiteiten zijn door Enduris uitbesteed aan DNWG Infra B.V. en worden door Enduris op marge neutrale wijze aan Stedin gefactureerd. De omvang van de uitgevoerde activiteiten over 2018 bedraagt ongeveer € 2,8 mln. (2017: € 3,9 mln.)

32. Accountantskosten

De financiële gegevens van Enduris B.V. zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stedin Holding N.V. en derhalve is op basis van artikel 2:382a lid 3 BW een toelichting op de accountantskosten niet opgenomen in de jaarrekening van Enduris B.V.

33. Credit rating

Stedin Holding N.V. heeft een credit rating bij ratingbureau Standard & Poor's. Deze rating bestaat uit een langetermijnrating met outlook en een kortetermijnrating. De outlook geeft de verwachte verandering in de langetermijn rating aan voor de komende jaren. De meest recente in oktober 2018 door Standard & Poor's toegekende credit rating is A- met een stabiele vooruitblik voor de lange termijn en A-2 voor de korte termijn.

34. Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

35. Toelichting op het geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het geconsolideerd kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Voor de herleiding van de mutatie in de liquide middelen wordt het resultaat na belastingen aangepast voor posten van de winst-en-verliesrekening en balansmutaties die geen invloed hebben op ontvangsten en uitgaven in boekjaar 2018. In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt naar kasstromen uit operationele, investerings- en financieringsactiviteiten. De operationele kasstroom omvat onder andere de uitgaven voor rente en belastingen en de ontvangsten van rente en dividenden. Het resultaat uit deelnemingen in de winst- en verliesrekening leidt niet tot directe kasstromen, daarom is dit bestandsdeel in de kasstromen geneutraliseerd. Het resultaat uit deelnemingen wordt niet volledig uitgekeerd in de vorm van dividend. Het niet-uitgekeerde deel van het resultaat leidt tot een toename van het eigen vermogen bij deze deelneming en daarmee tot een balansmutatie van de financiële vaste activa bij Enduris. Daarom is gekozen om slechts de werkelijke dividendontvangsten in de kasstroom te verwerken.

Investerings en worden opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten.

Enkelvoudige jaarrekening

Enkelvoudige winst- en verliesrekening

(bedragen x 1.000 euro)

	2018	2017 na aanpassing*
Resultaat uit eigen bedrijfsvoering	15.062	11.861
Resultaat deelnemingen	1.005	-486
Resultaat	16.067	11.375

* Zie IAS 8 - Aanpassingen als gevolg van verwerking desinvesteringen (pagina 43) voor nadere informatie over deze aanpassing.

Enkelvoudige balans per 31 december 2018 voor winstbestemming

(bedragen x 1.000 euro)

	Toelichting	31-12-2018	31-12-2017 na aanpassing*	01-01-2017 na aanpassing*
Activa				
Vaste activa				
Immateriële vaste activa	36	8.598	9.266	7.166
Materiële vaste activa	37	514.069	486.417	463.624
Financiële vaste activa				
- Groepsvennootschappen	38	134	83	56
- Deelnemingen	38	6.031	5.077	6.275
- Leningen u/g	38	1.365	1.076	647
- Uitgestelde belastingvorderingen	38	5.115	8.152	10.405
		535.312	510.071	488.173
Vlottende activa				
Onderhanden projecten voor derden		647	-	-
Debiteuren		13.391	12.026	7.461
Vorderingen op verbonden partijen	42	2.593	3.287	7.332
Liquide middelen		3.670	1.433	-
Overlopende activa		67	102	-
Belastingen		-	-	143
		20.368	16.848	14.936
Totaal		555.680	526.919	503.109
Passiva				
Eigen vermogen				
Eigen vermogen	39	265.598	249.531	238.156
Langlopende verplichtingen				
Voorzieningen	40	-	1.155	2.050
Leningen o/g		-	-	149.857
Leningen o/g groep		150.000	150.000	17.039
Vooruit ontvangen bijdragen van derden (8)	41	88.039	79.541	71.512
		238.039	230.696	240.458
Kortlopende verplichtingen				
Belastingen		3.655	3.016	5.245
Crediteuren		3.546	3.719	3.128
Schulden aan verbonden partijen	42	37.910	35.992	11.395
Kortlopend gedeelte voorzieningen		1.971	1.263	3.251
Onderhanden projecten voor derden		1.060	237	-
Overige schulden en passiva		3.901	2.465	1.476
		52.043	46.692	24.495
Totaal		555.680	526.919	503.109

* Zie IAS 8 - Aanpassingen als gevolg van verwerking desinvesteringen (pagina 43) voor nadere informatie over deze aanpassing.

Toelichting op enkelvoudige jaarrekening

Enduris is netbeheerder voor de elektriciteits- en gasnetten in de provincie Zeeland. Enduris verzorgt dagelijks de door afnemers, producenten en leveranciers gevraagde diensten voor transport van elektriciteit en gas. Ook realiseert Enduris op verzoek nieuwe aansluitingen, wijzigt bestaande aansluitingen en stelt desgewenst meters en gasdrukregelstations beschikbaar. De functionele valuta is de Euro. Alle bedragen zijn, tenzij anders vermeld, opgenomen in duizenden Euro's. De enkelvoudige jaarrekening van Enduris is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW, waarbij dezelfde waarderingsgrondslagen zijn toegepast als in de geconsolideerde jaarrekening, zoals toegestaan in artikel 362 lid 8, Titel 9 Boek 2 BW.

IAS 8 (presentatie van de jaarrekening)

Tot en met het jaar 2017 werden geen desinvesteringen verantwoord omdat de omvang daarvan niet op betrouwbare wijze kon worden vastgesteld en de veronderstelling was dat de boekwaardes van gedesinvesteerde activa veelal beperkt was. Na overname door Stedin heeft harmonisatie van accounting en processen met Stedin plaatsgevonden, waarbij de methode die Stedin toepaste voor het bepalen van de desinvesteringen ook bij Enduris is geïmplementeerd. Uit deze analyses is gebleken dat de cumulatieve boekwaarde van de aldus geïdentificeerde desinvesteringen t/m 31-12-2017 circa € 10,6 mln. bedroeg. Dit bedrag is in kwantitatieve zin materieel. Enduris is echter van mening dat in kwalitatieve zin geen sprake van invloed op de oordeelsvorming van de gebruikers van deze jaarrekening. Hiertoe is een stakeholderanalyse gedaan waarin zowel de aandeelhouder, toezichthouder ACM, financiers als klanten als belanghebbenden zijn geïdentificeerd. De aandeelhouders hebben een beperkt voordeel gehad middels op resultaat gebaseerde dividenduitkeringen naar aanleiding van het niet verwerken van de desinvesteringen in de jaarrekening van Enduris. Desinvesteringen hebben geen invloed op de maatstafregulering in Nederland en derhalve is het onwaarschijnlijk dat het niet verwerken van de desinvesteringen invloed heeft gehad op de besluitvorming van de ACM. Enduris heeft altijd ruimschoots voldaan aan de ratio's en het is onwaarschijnlijk dat de besluitvorming van de financiers als gevolg van desinvesteringen zijn beïnvloed. De desinvesteringen hebben geen invloed gehad op de sectorkosten (en maatstafregulering) en derhalve geen effect gehad op de prijzen voor de klanten. Niettemin heeft de directie besloten om te verwerken conform IAS 8, met aanpassing van de vergelijkende cijfers (retrospectief) om zodoende duidelijkheid en transparantie hieromtrent te optimaliseren. Voor het berekenen van de desinvesteringen voor zowel netten als klantmeters wordt gebruik gemaakt van de bekende activeringsprijzen per jaar. Voor zover de informatie niet meer beschikbaar is, worden prijzen teruggerekend op basis van de CBS prijsindex cijfers. Verder is onder meer gebruik gemaakt van gegevens uit technische systemen zoals het geografisch informatie systeem (GIS). In het GIS wordt onder andere informatie bijgehouden van verwijderde elektriciteitskabels, elektriciteit stations, transformatoren, gasleidingen en gasstations.

Geregistreerde informatie betreft: het jaar van verwijdering, het jaar van ingebruikname/bouwjaar, type kabel, spanningsniveau, drukniveau, soort station/soort behuizing, lengte in meters, aantallen en de postcode. De informatie geeft inzicht in de hoeveelheid (aantallen en lengtes) verwijderde activa en is de basis voor het verwerken van de desinvesteringen. Aan de hand van de prijzen en hoeveelheden is de oorspronkelijke aanschafwaarde van de desinvesteringen bepaald. Aan de hand van de omschrijving in combinatie met activaklasse/toerekengroep en het activeringsjaar zijn de juiste actiefnummers geselecteerd in het financiële systeem om te desinvesteren en de data in het technische systeem te koppelen met het financiële systeem. Benadrukt wordt dat de gehanteerde methode bijdraagt aan betere verslaggeving, maar dat de methodiek, mede gezien het feit dat de beschikbare informatie om alle desinvesteringen betrouwbaar te kunnen duiden, alsmede de financiële omvang ervan betrouwbaar te kunnen kwantificeren, zijn beperkingen kent. Hierdoor is sprake van een (resterende) onzekerheid met betrekking tot de vraag of de verantwoorde desinvesteringen volledig zijn. Echter, aangezien deze desinvesteringen niet op een betrouwbare wijze kunnen worden bepaald, kunnen deze niet worden verwerkt. Deze onzekerheid zit in de balanspost materiële vaste activa, categorieën "Machines en installaties" (boekwaarde ultimo 2018 EUR 538 miljoen) en "Bijdragen van derden" (boekwaarde ultimo 2018 EUR 89 miljoen).

Waarderingsgrondslagen en grondslagen voor de Resultaatbepaling

De deelnemingen waarin Enduris een belang van 20% of meer heeft, zijn opgenomen op basis van de equity methode. Volgens deze methode vindt de initiële waardering plaats tegen kostprijs waarna de boekwaarde wordt verhoogd of verlaagd met het aandeel van Enduris in het resultaat van de deelneming. Dividenduitkeringen worden op de waardering in mindering gebracht. Eventuele rechtstreekse eigen vermogen mutaties worden bij Enduris evenzo verwerkt. Waardestijgingen van deelnemingen waarvan Enduris uitkering niet kan afdwingen, worden onder de wettelijke reserve verantwoord. Onder financiële vaste activa worden ook de deelnemingen geclassificeerd waarin Enduris een belang heeft dat kleiner is dan 20%. Deze deelneming is gewaardeerd tegen kostprijs. Voor de overige grondslagen wordt verwezen naar de toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening.

36. Immateriële vaste activa

Hiervoor wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening onder 15. Immateriële vaste activa.

37. Materiële vaste activa

Hiervoor wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening onder 16. Materiële vaste activa.

38. Financiële vaste activa

(bedragen x 1.000 euro)

	Totaal	Groeps- vennoot- schappen	Geassocieerde deelnemingen	Overige deelnemingen	Leningen u/g	Uitgestelde belasting- vorderingen
Stand per 1 januari 2017	17.383	56	6.261	14	647	10.405
Nieuwe vordering	564				564	
Aflossing	-135				-135	
Investerings	-2.344					-2.253
Resultaat	-486	27	-513			
Dividend	-685		-685			
Stand per 31 december 2017	14.388	83	5.063	14	1.076	8.152
Nieuwe vordering	506				506	
Aflossing/mutatie	6.189				-217	-2.796
Wijziging vpB tarief	-1.623					-241
Investerings	-					
Resultaat	1.005	51	954			
Dividend	-		-			
Stand per 31 december 2018	12.645	134	6.017	14	1.365	5.115

TeslaN B.V. is aangemerkt als groepsvennootschap. De deelneming in ZEBRA is aangemerkt als geassocieerde deelneming. De deelneming in EDSN B.V. is gekwalificeerd als overige deelneming. De post leningen u/g betreft diverse leningen u/g aan EDSN B.V. De gewogen gemiddelde rentevoet bedraagt over 2018 1,5%. (2017 0,6%). De post uitgestelde belastingvordering vindt voornamelijk zijn oorsprong in de verschillen tussen de fiscale en de bedrijfseconomische boekwaarden van de materiële vaste activa op de openingsbalans per 1 januari 1998. Deze latentie heeft overwegend een langlopend karakter.

39. Enkelvoudig mutatieoverzicht eigen vermogen

(bedragen x 1.000 euro)

	Gestort aandelen- kapitaal	Agio-reserve	Wettelijke reserves	Overige reserves	Onverdeelde winst	Totaal
Stand per 1 januari 2017	18	140.149	2.209	87.287	15.376	245.039
Impact verwerking desinvesteringen				-6.883		-6.883
Stand per 1 januari 2017 gecorrigeerd	18	140.149	2.209	80.404	15.376	238.156
Winstverdeling 2016	-	-	-	15.376	-15.376	-
Dividend uitkering	-	-	-	-	-	-
Resultaat deelneming	-	-	-485	485	-	-
Dividend uitkering deelneming	-	-	-685	685	-	-
Overige mutaties			-	-		
Impact verwerking desinvesteringen					-1.078	-1.078
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	-	-	-	-	12.453	12.453
Stand per 31 december 2017	18	140.149	1.039	96.950	11.375	249.531
Winstverdeling 2017	-	-	-	11.375	-11.375	-
Dividend uitkering	-	-	-	-	-	-
Resultaat deelneming	-	-	1.005	-1.005	-	-
Dividend uitkering deelneming	-	-	-	-	-	-
Overige mutaties			-	-	-	-
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	-	-	-	-	16.067	16.067
Stand per 31 december 2018	18	140.149	2.044	107.320	16.067	265.598

Voorstel winstbestemming 2018

De algemene vergadering heeft op 31 mei 2018 besloten om de vrij beschikbare winst over 2017 toe te voegen aan de overige reserves. Het resultaat 2018 staat ter vrije beschikking van de algemene vergadering.

(bedragen x 1.000 euro)

	2018	2017
Resultaat na belasting	16.067	11.375
Interim dividend	-	-
Te bestemmen resultaat	16.067	11.375
Voor winstbestemming beschikbare winst	16.067	11.375
Dividend		
Toevoeging aan overige reserves	16.067	11.375

40. Voorzieningen

(bedragen x 1.000 euro)

	Totaal	Voorzieningen voor amoveringen	Voorzieningen administratieve netverliezen
Boekwaarde per 1 januari 2017	2.050	-	2.050
Terugboeking kortlopend gedeelte	3.250	3.250	
Dotaties	1.879	1.319	560
Onttrekkingen	-1.729	-1.269	-460
Vrijval	-3.032	-1.982	-1.050
Kortlopend gedeelte	-1.263	-690	-573
Boekwaarde per 31 december 2017	1.155	628	527
Terugboeking kortlopend gedeelte	1.263	690	573
Dotaties	710	710	-
Onttrekkingen	-506	-57	-449
Vrijval	-651	-	-651
Kortlopend gedeelte	-1.971	-1.971	
Boekwaarde per 31 december 2018	-	-	-

41. Vooruit ontvangen bijdragen van derden

(bedragen x 1.000 euro)

Boekwaarde per 1 januari 2017	71.512
Gepassiveerde vooruit ontvangen omzet	9.907
Afschrijvingen	-1.877
Boekwaarde per 31 december 2017	79.542
Gepassiveerde vooruit ontvangen omzet	10.703
Afschrijvingen	-2.207
Boekwaarde per 31 december 2018	88.039

42. Transacties met verbonden partijen

(bedragen x 1.000 euro)

	Ingekochte goederen en diensten		Verkochte goederen en diensten		Vorderingen (debiteuren)		Schulden (crediteuren en leningen o/g)	
	2018	2017	2018	2017	31-12-18	31-12-17	31-12-18	31-12-17
PZEM N.V.	-	20						
DNWG Staff B.V.	19.786	14.494					2.893	1.918
DNWG Infra B.V.	17.397	18.164					7.625	7.663
DELTA Comfort B.V.	-	19	-	9.089				
Zeelandnet Zakelijk B.V.	-	123						
ZEBRA Gasnetwerk B.V.	788	763					67	67
Stedin Holding N.V.					2.193	2.887		
TeslaN B.V.	2.567	2.715			400	400	645	789
DNWG Groep N.V.							176.680	175.555
PZEM Energy B.V.			-	897				
Totaal	40.538	36.298	-	9.986	2.593	3.287	187.910	185.992

De ingekochte diensten van TeslaN B.V. betreffen werkzaamheden op het gebied van het beheer, instandhouding en onderhoud en oplossing van storingen van hoogspanning, tussenspanning en complexe middenspanning in Zeeland.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Voor de niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

Gebeurtenissen na balansdatum

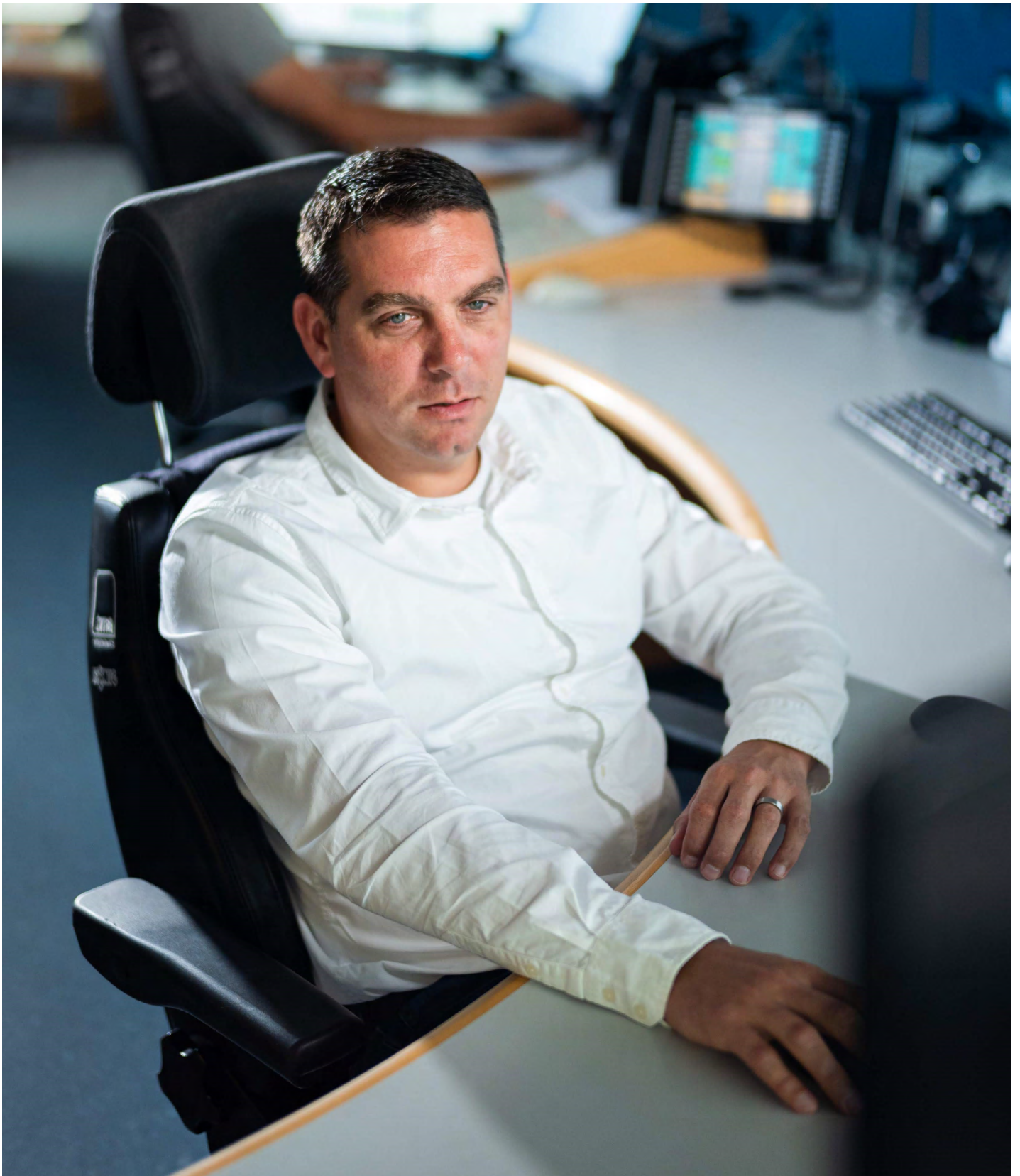
Voor de gebeurtenissen na balansdatum wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

Voor akkoord:

Statutair bestuurder
Stedin Holding N.V.
namens DNWG Groep N.V.

Was getekend
Goes, 5 juli 2019

Overige gegevens

Statutaire bepalingen inzake de winstbestemming

In artikel 22 Winst en uitkeringen van de statuten zijn de volgende bepalingen inzake de winstbestemming opgenomen:

De algemene vergadering is bevoegd tot bestemming van de winst die door de vaststelling van de jaarrekening is bepaald en tot vaststelling van uitkeringen, voor zover het eigen vermogen groter is dan de reserves die krachtens de wet of de statuten moeten worden aangehouden en met inachtneming van de uitvoering van de aan de netbeheerder bij wet opgedragen taken en verplichtingen om zijn netten in werking te hebben, te vernieuwen, te onderhouden en uit te breiden.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de aandeelhouder van Enduris B.V.

Verklaring over de in het rapport opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Enduris B.V. te Goes gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit rapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Enduris B.V. op 31 december 2018 en van het resultaat en de kasstromen over 2018 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2018.
2. De volgende overzichten over 2018: de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde en enkelvoudige mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht.
3. De toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Enduris B.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het rapport opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het rapport andere informatie, die bestaat uit:

- De overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de directie onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Middelburg, 5 juli 2019

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. P.C.J. Buysrogge RA

Bijlagen

Verklaring ex artikel 18

Verklaring ex artikel 18, derde lid Elektriciteitswet 1998 en ex artikel 10d, derde lid Gaswet

Ondergetekende,
K.J. Verbogt,

verklaart hierbij in zijn hoedanigheid van directeur van Enduris B.V. dat:

De financiële verhouding tussen Enduris B.V. en een met Enduris B.V. verbonden groepsmaatschappij die activiteiten verricht die de netbeheerder op grond van artikel 17 van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 10b van de Gaswet niet zelf mag verrichten, in het jaar 2018 voldoet aan de eisen die gesteld worden in artikel 18, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 10d, eerste lid, van de Gaswet, hetgeen betekent dat Enduris B.V. in het jaar 2018 een dergelijke groepsmaatschappij niet heeft bevoordeeld boven andere ondernemingen waarmee een dergelijke groepsmaatschappij in concurrentie treedt, of anderszins voordelen heeft toegekend die verder gaan dan in normaal handelsverkeer gebruikelijk is.

Als bevoordelen van een groepsmaatschappij of het toekennen van voordelen die verder gaan dan in normaal handelsverkeer gebruikelijk is, worden in ieder geval aangemerkt:

- Het verstrekken van gegevens aan een groepsmaatschappij over afnemers, niet zijnde afnemers als bedoeld in artikel 95a, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 en afnemers, niet zijnde afnemers als bedoeld in artikel 43, eerste lid, van de Gaswet, die een verzoek hebben gedaan als bedoeld in artikel 23 of 24 van de Elektriciteitswet 1998 respectievelijk een verzoek als bedoeld in hoofdstuk 2 van de Gaswet;
- Het leveren van goederen of diensten aan een groepsmaatschappij tegen een vergoeding die lager is dan de redelijkerwijs daaraan tot te rekenen kosten;
- Het toestaan van het gebruik door een groepsmaatschappij van de naam of het beeldmerk van de netbeheerder op een wijze waardoor verwarring bij het publiek te duchten is over de herkomst van goederen of diensten.

Goes, 5 juli 2019
Was getekend
K.J. Verbogt

Verklaring naleving gedragscode voor netbeheerders

Verklaring naleving Gedragscode voor Netbeheerders aangaande gegevens uit kleinverbruikmeetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn.

Enduris B.V. te Goes maakt voor het goed kunnen uitvoeren van haar diensten gebruik van meetgegevens die zijn verkregen uit kleinverbruikmeetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn. In aanvulling op de Wet Bescherming Persoonsgegevens hebben netbeheerders in de Nederlandse energiebranche een gedragscode opgesteld ten aanzien van het gebruik, het vastleggen, het uitwisselen en het bewaren van gegevens die zijn verkregen uit een kleinverbruikmeetinrichting die op afstand uitleesbaar is.

Het College Bescherming Persoonsgegevens heeft deze gedragscode 'Verwerking van persoonsgegevens door netbeheerders in het kader van installatie en beheer van slimme meters bij kleinverbruikers' goedgekeurd met als datum inwerkingtreding 19 mei 2012. Hierbij verklaart Enduris zich gedurende 2018 te hebben gehouden aan het gestelde in de regels en verplichtingen, genoemd in deze gedragscode.

In het kader van het willen verzamelen van metergegevens bij een groep kleinverbruikers om ten behoeve van de allocatie en reconciliatie tot nauwkeuriger verbruiksprofielen te kunnen komen, is geconstateerd dat voor de hiervoor in de Gedragscode opgenomen voorziening geen frequentie voor de toegestane meteruitlezing is opgenomen. In het kader van het willen gaan verzamelen van metergegevens bij kleinverbruikers om tot dynamische allocatie te kunnen komen in plaats van allocatie op jaarbasis met analoge meters, is geconstateerd dat voor de hiervoor in de Gedragscode opgenomen voorziening geen frequentie voor de toegestane meteruitlezing voor slimme meters is opgenomen. Beide zaken zijn ondervangen door ter zake expliciet de ondubbelzinnige toestemming van de desbetreffende kleinverbruikers te vragen als elders in de Gedragscode bedoeld. Tegelijkertijd wordt er gewerkt aan een aanpassing van de Gedragscode, waarin deze omissie wordt meegenomen.

Goes, 5 juli 2019
Was getekend

K.J. Verbogt
Directeur

Colofon

Deze jaarrekening is een uitgave van Enduris B.V.

(Eind)redactie

Afdeling Communicatie Enduris B.V.

Vormgeving

10uur

Fotografie

Evert van Moort Fotografie

Stanowicki Fotografie

Copyright

Op de in dit jaarbericht gepubliceerde foto's berust copyright.

Contactgegevens

Enduris B.V.

Bezoekadressen:

Stationspark 28, 4462 DZ Goes

Anthony Fokkerstraat 8, 4462 ET Goes

Postadres:

Postbus 399, 4460 AT Goes

Tel. 0113 74 11 00

info@enduris.nl

Enduris ontziet het milieu door het jaarbericht alleen digitaal beschikbaar te stellen op www.enduris.nl.

Voor vragen, opmerkingen of suggesties over dit jaarbericht kunt u contact opnemen met de afdeling Communicatie van Enduris via telefoonnummer 0113 88 42 63 of via communicatie@enduris.nl.

www.enduris.nl

